

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚĂ — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE — SOCIOLOGIE

Director: DEM. I. DOBRESCU
Președintele Uniunii Avocaților din România

COMITETUL DE REDACȚIE:

TR. ALEXANDRESCU
Avocat, Direc. Contenc. B-cel
G-le a Țărei Românești

ALEX. CERBAN
Profesor la Facultatea
de Drept, București

IOSEF G. COHEN
Avocat
membru Cons. legislativ

GR. CONDURATU
Fost Consilier la C. de Apel
București, Avocat

RÉNÉ DEMOGUE
Profesor la Facultatea
de Drept din Paris

V. DONGOKOZ
Dr. în Drept din Buc.
Avocat

ALFRED JUVARA
Dr. în Drept din Paris
Avocat

D. NEGULESCU
Profesor la Facultatea
de Drept, București

I. GR. PERIETEANU
Avocat

C. SIPSOM
Profesor la Facultatea
de Drept, București

C. STOIANOVICI
Dr. în Drept din Paris
Avocat

GR. TRANCU-IAȘI
Fost Ministru al Muncii
Avocat

P. VASILESCU
Dr. în Drept din Paris
Avocat

AL. VELESCU
Dr. în Drept din Buc.
Avocat

ALBERT WAHL
Profesor la Facultatea
de Drept din Paris

Secretar de Redacție: E. C. DECUSARA, Dr. în Drept din Paris, Directorul Statisticii Judiciare

Membrii corespondenți pentru Paris: EDOUARD LEVY și SILVIU KRAINIC, Dr. în Drept, Avocați, Paris

ABONAMENTUL

Un an p.B-ci, Case Com. și Autorit. 1000 lei
" Avocați . . . . . 600 "
" Magistrați . . . . . 500 "
6 luni prețul de sus pe umătate

APARE ODATĂ PE SĂPTĂMANĂ

În lunile Iulie și August
apare odată la 2 săptămâni
Abonamentele se plătesc totdeauna înainte

Redacția și Administrația

București Strada Artel No. 5
Lângă alaiul Justiției
TELEFON 13/29

A apărut în Editura „Curierul Judiciar” VOLU-
MUL II din *Biblioteca legilor uzuale adnotate* cu-
prinzând: *CONSTITUȚIA* textul nou din 1923 în
comparație cu textul vechi, comentată și adnotată de
d-nii avocați *Lascarov-Moldovanu* și *Sergiu D. Ionescu* cu *Doctrina*, *Jurisprudența*, *Expunerile de*
motive, *Rapoartele* și *Desbaterile parlamentare* în
extenso sub fiecare articol.

Acest volum conține aproape 600 pagini și este
însoțit de un *Index alfabetic* sistematizat, care înles-
nește cercetările. *PREȚUL 260 LEI exemplarul de*
lux tipărit pe hârtie velină, și 180 exemplarul pe
hârtie tipar satinată.

S U M A R

- *Sedința solemnă a Curții de apel Constanța. Omagiu pentru jurisconsultul D. Alexandresco;*
- *Dimitrie Alexandresco*, de d-l judecător Mircea Possa;
- *Notariatul public este o instituție necesară României-Mari?* de d-l avocat Demetru V. Paraschivescu;
- *Unificarea legislativă imperios cerută*, de d-l avocat C. D. Bălănică;
- *Poate moștenitorul să intente acțiune în revendicare contra terțiului detentor al bunului succesoral?* de d-l președinte Mircea Sfât;

Jurisprudența;

- Trib. Ilfov s. III: *Israil Blechman cu Ministerul de Război* (Caracterul rechizițiilor militare efectuate pe teritoriul Basarabiei, anterior alipirei. Dacă plata se face conform legii naționale de rechiziții sau conform convențiilor internaționale? Art. 52 convenția IV dela Haga);
- Idem: *N. Opran cu Victoria Daudian* (Contract de închiriere făcut de femeie fără autorizarea soțului. Nulitate relativă. Confirmarea soțului în lipsa soției. Validitate. Dacă acțiunea în daune se poate judeca pe calea sumară a legii proprietarilor? Art. 199, 207 și 952 c. civil; art. 1 și 7 legea proprietarilor);
- Trib. Senei s. comerc.: *Creange cu Soc. Sous comptoir des Entrepreneurs* (Drepturile adunărilor generale ale soc. anonime. Art. 34 c. com. fr., 90 c. com. rom., 89 c. com. it.), cu o *Notă* de d-l avocat P. Vasilescu;
- Judecătoria ocol. Târgoviște: *I. Neacșu cu Elena Uță zisă Ionescu* (Existența acțiunii *Damni infecti* în dreptul român actual. Neexistența unui text de lege în codul civil român care să admită dărămarea edificiului vecinului său. Dreptul instanțelor judecătorești de a admite asemenea acțiuni. Art. 998, 1002, 610, 615 și 480 c. civil) cu o *Notă* de regretatul profesor D. Alexandresco.

Sedința solemnă a Curții de Apel din Constanța

Omagiu pentru jurisconsultul D. Alexandresco

În ziua de 11 Februarie a. e., pe când la Iași se făcea înmormântarea rămășițelor pământești ale regretatului profesor și jurisconsult Dimitrie Alexandresco, Curtea de apel din Constanța a ținut sedință solemnă, pentru comemorarea acestui mare învățat al Țării Românești, pe care a onorat-o prin meritele și știința sa, ducând faima neamului de parte peste hotarul țării.

La orele 4 după amiază, când corpul neînsuflețit al marelui dispărut eră condus la ultimul locaș, d-l Președinte al Curții, Al. Anastasiu, suspendând lucrările Curții, a deschis sedința solemnă, în prezența tuturor membrilor Curții și Parchetului general, a judecătorilor Tribunalului, a întregului barou local și a unui numeros public.

După ce d-l Președinte Anastasiu a comunicat trista veste a pierderii marelui profesor și jurisconsult, a arătat meritele aceluia dispărut dintre noi pentru vecinicie, relevând extraordinara sa putere de muncă și opera monumentală ce lasă pe urma sa.

D-l Procuror general G. L. Dimitriu, având apoi cuvântul, a scos în relief marile calități și activitatea fără seamăn a ilustrului defunct, arătând serviciile reale aduse lumii juridice prin operele sale științifice, lucrare de cel mai mare folos pentru magistratură, barou, studenți și chiar pentru imprienați, și care a servit de călăuză și va servi încă mult timp tuturor acelor care se îndeletnicesc cu problemele și aplicarea Dreptului.

D-l G. D. Benderli, decanul baroului local, declară că se asociază din toată inima la mișcătoarele cuvinte spuse de antevorbitorii săi, precum și la manifestarea de dragoste pioasă pentru marele dispărut, arătând că dacă Dimitrie Alexandresco a fost un mare profesor și înalt magistrat, a fost însă și unul din cei mai distinși avocați. În afară de ple-
doariile și sentințele sale, cari vor rămâne o pil-

dă de logică și de știință și în afară de comentariul codului civil și de toate articolele juridice publicate, ilustrul dispărut va rămâne deapaururi în istoria dreptului român, prin marea sa operă care este ante-proiectul codului civil unificat, la elaborarea căruia a pus la contribuție vastele sale cunoștințe și bogata sa experiență. Numele lui Alexandresco rămâne așa dar legat nu numai de opera trecutului, dar și de aceea a viitorului. Aduce prinosul de recunoștință al Baroului din Constanța.

D-l președinte Anastasiu a spus apoi că tot ce s'a zis și s'ar mai zice, este prea puțin, față cu ceea ce a fost Dimitrie Alexandresco.

A urmat apoi un minut de tăcere și liniște profundă, în memoria defunctului. Intreaga asistență este viu impresionată și cuprinsă de jale, cei mai mulți având ochii scăldați în lacrimi.

După care, Curtea a decis suspendarea sedinței pentru o jumătate de ceas, în semn de doliu și pentru a onora memoria marelui dispărut.

Și astfel s'a terminat înduioșătoarea solemnitate.

R. C. B.

Iată și textul telegramei trimise familiei defunctului de către magistrații Curții de apel din Constanța.

Olimpia Alexandresco
Str. Muzelor, 8.

IASI

Magistrații Curții de apel din Constanța, profund mâhniti de pierderea scumpului d-v soț și ilustrului jurisconsult și profesor Dimitrie Alexandresco, respectat și admirat de toată suflarea românească, și care lasă un gol imens ce nu se va putea umple niciodată, vă roagă să primiți regretele lor, asigurându-vă că luăm parte din suflet la marea d-v durere, pentru această ireparabilă pierdere, de care se resimte întreaga țară.

Al. Anastasiu, G. L. Dimitriu, C. I. Nacian, Al. Theodorescu, Gr. Teodorescu, G. Collini, Remus C. Benișache, Petre Tzintzu, N. N. Papadat, I. Opreșcu, Paul Mironescu.

Dimitrie Alexandresco

Glasuri mai autorizate decât al meu nu vor lipsi pentru a arăta, în acest moment de doliu, însemnătatea pierderii ce suferă știința dreptului nostru, tocmai acum când prin vastele sale cunoștințe, prin bogata sa experiență și prin fireasca-i înțelepciune, Dimitrie Alexandresco era chemat să deschidă o eră de nouă dezvoltare vieții noastre juridice.

Am fost prea mult în apropierea marelui dispărut pentru ca în aceste clipe să-mi pot îndruma gândurile în câmpul rece al criticei. Numele său îmi deșteaptă încă în minte făptura maestrului și amintirea mea este încă plină de darurile sufletului său. Nimeni dintre acei ce au venit în apropierea lui nu vor putea uita bunătatea-i fără margini, ce i-a împodobit personalitatea atât de bine înzestrată. O bunătate nesilită căci nu era numai rezultatul educațiunii, ci îi era o podoabă tot atât de firească precum este floarea pentru planta ce o poartă.

Mai rare ori creștineasca învățătură de iubire a aproapei a fost mai bine simțită decât inima lui Alexandresco. De sigur că acest sentiment nu a fost străin de gândul lui atunci când a început la Paris studiul medicinei, deși terminase liceul „Napoléon” cu un premiu de retorică. A trebuit însă să părăsească curând, mai curând decât vroia, acest studiu, fiindcă gingășia sufletului său nu-i permitea să privească de aproape suferințele trupesti ale semenilor săi fără să nu ia o parte prea vie la durerea lor. Atunci și-a îndreptat pașii către Școala de Drept. O tainică impulsie îl îndemna către studiul dreptului, aceiași care la 1870, când Parisul era asediat, împingea pe tânărul bacalaureat de la Sorbona, ce abia împlinise 20 de ani, să-și ofere brațul său neîncercat în serviciul legiunii „Prietenilor Franței” pentru apărarea orașului în care își petrecuse 10 din anii frumoși și laborioși ai copilăriei și ai tinereței sale. Ce mândru a fost în totdeauna de brevetul său de soldat din armata generalului Van der Meer! Acest titlu de simplu soldat îl considera ca unul din cele mai frumoase din câte i-a fost dat să culeagă în viața sa pentru că el îi amintea sacrificiul oferit din adâncul sufletului său bun, pentru apărarea unei idei drepte. A fost prima cauză mare pe care a apărut-o.

Tânărul doctor, întors în țară la 1875 nu a găsit ocupațiune mai potrivită cu firea sa decât aceea de a împărți dreptatea și de aceea intră neîntârziat în magistratură.

Aci atinse, în scurt timp, cele mai înalte trepte ale ierarhiei judecătorești: procuror general la Înalta Curte de Casație și apoi consilier la aceiași Curte unde avu prilejul să însemneze în mod trainic trecerea sa determinând jurisprudențe din cari unele au rămas neclintite. Această activitate era încă unul din titlurile de care își amintea cu mai multă plăcere căci el arăta contribuția efectivă ce a adus la triumful dreptății și prin urmare la micșorarea în deobște a suferinței omenеști.

La vârsta când viitorul începe să-și piardă din farmecul său, Alexandresco își întoarse privirile către acei ce aveau să-i urmeze pe drumul bătut de dânsul și se devotă îndrumării noilor generațiuni pe calea spinoasă a dreptului.

Carierea sa profesorală o începe în 1890, la vârsta de 40 ani, pentru a o termina în ultima zi a vieții sale. Acest lung apostolat nu a fost întrerupt decât în trei rânduri: la 1904 și 1920, când fu trimis în Parlamentul țarei — prima intrare în Parlament și-o făcuse la 1888 — și apoi la 1905, când Guvernul bulgar îl chemă pentru a-i încredința codificarea dreptului civil al Statului vecin. Nu putu însă redacta decât două legi și fu nevoit să se întoarcă din cauza unei neînțelegeri cu Guvernul bulgar.

Cu multă modestie își reluă iarăși apostolatul său ce l-a împlinit timp de 34 de ani cu o bunătate

neînchipuită. Cine, în adevăr, s'ar putea plânge că a intrat vre-odată necăjit în casa lui și nu a eșit fără un sfat bun, un cuvânt de sprijin sau de încurajare?

Deși înzestrat cu o vastă erudiție și cu un dar oratoric puțin obișnuit Alexandresco nu a fost unul din membrii cei mai activi ai baroului, fiind totuși un mare avocat.

Acei ce au avut norocul să-l cunoască pot mărturisii cât i-a displicut arta grosolană de a mânui șicana, sau arta mai subtilă de a te strecura, cu abilitate, pe cărările întortochiate ce ocolesc adevărul. Gândul său era pururea acolo unde era de apărut o idee generoasă, unde era de reparat o nedreptate.

Dânsul a fost raportorul în Senat, al modificărilor din 1905 aduse Codului civil, îndepărtând formalismul deșert ce îngreua căsătoria, precum și al legii recente ce permitea divorțul soților catolici din Bucovina.

Cele mai frumoase pagini din foarte multele frumoase ce le-a scris sunt consacrate pentru apărarea deplinei capacități a femeiei măritate, iar problema drepturilor copiilor naturali nu a avut un susținător mai înfocat decât pe Alexandresco.

Dar simbolul vieții lui îl găsim în uriașa operă ce o lasă în urmă-i.

De la 1884 și până la 24 Mai 1914, printr'o muncă neîntreruptă de zi cu zi timp de 30 de ani a alcătuit cele 14 volume de drept civil. Aceasta nu l-a împiedecat să-și dea concursul larg, foarte larg și fără rezerve, la toate publicațiile juridice mai însemnate ce au apărut în România în cursul ultimilor 50 de ani, pe lângă colaborarea sa în Dalloz și Sirey.

Această prodigioasă activitate intelectuală, într'o epocă complectamente stăpânită de materialism i-a cerut din parte-i sacrificiul micilor zăclărnicii pământesti. Ani de-a rândul l-am văzut lucrând neîntrerupt, fără odihnă, fără sărbătoare, lucrând cu prețul sănătății sale. Din muncă își făcuse singura plăcere. În rarele clipe de repaos nu avea bucurie mai mare decât atunci când cu memoria-i fără seamăn, își amintea versurile cele mai frumoase ce i-au desfătat tinerețea. Căci literatura a fost a doua mare pasiune a vieții sale. Virgil sau Ovidiu, Corneille sau Musset, Eminescu sau Alexandri îi erau de-o potrivă de familiari.

Cu câteva zile înainte de a se stinge, urmărea, cu atenția încordată, corectura ultimei note, trimisă Curierului Judiciar. Iar în noaptea următoare, cea din urmă în care vorba sa a mai răsunat deslușit își întrerupea suspinele scandând, fără să vrea versuri latine.

Alexandresco a dat exemplul muncii până în ceasul din urmă, căci la vârsta de 74 ani lucra încă cu acelaș zel ca în anii tinereții, la un manual de drept civil comparat al provinciilor românești, pe care îi făcuse cinstea de a i-l cere Ministrul Justiției.

Iată o viață întreagă închinată muncii cu cea mai

aprigă stăruință, susținută numai cu gândul de a împărtăși cât mai multora din rodul minții sale.

Iată un suflet călăuzit în totdeauna de acea bunătate care i-a sădit ca ideal dreptatea, care i-a inspirat generozitatea și îngăduința.

Cuvintele nu pot servi pentru a prețui în deajuns asemenea personalitate. Golul ce se va simți în urma lui ne va arăta întreaga sa valoare.

MIRCEA POSSA

Judecător de ședință la Trib. Iași

10 Februarie 1925

Notariatul public este o instituție necesară României-Mari?

Cu toată opoziția și solidara rezistență ai avocaților parlamentari contra înființării *Notarului public*, față cu intențiunea dlui ministru de Justiție de a se extinde și în vechiul regat *Notarul Public* prin *Anteproiectul de lege de organizare judecătorească* ce se va depune zilele acestea pe biroulul parlamentului, se pare că înființarea Notariatului este definitiv hotărâtă, cazarea partizanilor și favoriților politici, cari abia așteptă această instituție înființată ca să-și asigure o existență rentabilă în daune populației noastre neștiutoare în a deosebi o lege bună și sănătoasă de o lege rea și păgubitoare.

Nu mai vorbesc de profani în ale dreptului, dar din discuțiuni chiar cu oarecari juriști am fost întâmpinat cu vorba: că *Notariatul Public* trebuie să fie bun deoarece mai toate țările civilizate îl au și de ce să nu fie și la noi când îl avem deja în funcțiune în provinciile alipite (Banat, Ardeal, Bucovina și Basarabia).

Pentru a pune în cunoștință de cauză atât pe oarecari colegi de barou cât și pe cei profani, vom arăta mai jos ce este *Notariatul Public* în toate țările civilizate, cum s'a înființat, ce atribuțiuni are și la ce e inconvenient de loc (1).

În dreptul Roman, notariatul se făcea până în cele din urmă timpuri de niște funcționari publici numiți *tabelioni*, cari la Roma formau un mare colegiu sub un șef numit *primicerius*; acești funcționari trebuiau să fie jurisperiti, savanți în arta de a scrie și de a vorbi și de o cinstire recunoscută.

Cam pe aceste baze se dezvoltă treptat instituțiunea *Notariatului* și în timpurile moderne.

Așa în Franța, în evul mediu, când tranzacțiunile sociale nu erau așa de complicate, găsim că *secretarii judecătorilor* (*greffiers de azi*) pe lângă sarcina ce aveau de a face și scrii orice hotărâre ce se pronunța de judecător, mai aveau și sarcina de a redacta convențiunile părților.

Astăzi încă în Spania, grefierii tribunalului îndeplinesc în acelaș timp și funcțiunile de notari, *escribanos*.

În Rusia de asemenea, înainte de înființarea Notariatului, grefierii tribunalelor redactaseră actele relative la înstrăinările imobiliare (*Foelix*, Droit international privé, 3 édit. Nr. 228).

Când tranzacțiunile sociale devin mai complicate, interesul unei bune discipline și a unei repartiziuni a puterilor ceru ca funcțiunea de grefier să fie cu totul separată de sarcina de notar.

Atunci pentru prima oară se creia în Franța sub Ludovic IX-lea cei 60 de *notari* pentru jurisdicțiunea Parisului. Cu timpul, acești funcționari se creară pentru toate localitățile din Franța, unde se simția necesitate. Astfel se dezvoltă treptat în Franța instituția *Notariatului*.

Funcțiunea de *Notar* eră ereditară și venală, adică dreptul de a fi notar se căpăta prin moștenire sau prin cumpărare.

1) Vezi *Studiul Notariatului* de G. C. Răileanu publicat în *Dreptul* Nr. 74 și urm. din 1884.

Prin legea din 16 Octombrie 1791 se suprimă venalitatea și ereditatea pentru ocuparea postului de notar și se introduce concursul și inamovibilitatea.

Legi posterioare mai aduseră oarecare modificări acestei instituții.

Notariatul și atribuțiunile lui nu e răspândit în toată Europa și cu aceleași atribuțiuni, ca în Franța, pentru autentificarea actelor.

Franța azi dorește desființarea Notariatului public.

Așa în Anglia de exemplu notarii nu pot da autentificarea de cât acelor acte, cari au a se întrebuiță în străinătate. *Toate celelalte acte ce au a se întrebuiță în interiorul țării nu se pot autentifica decât în fața justiției.*

Sistemul Englez se găsește practicat în *Statele-Unite ale Americii de Nord.*

În alte țări instituția notariatului e mult mai riguroasă și autentificarea actelor se cere mai des și cu mai multă severitate.

Așa în Prusia, înrânarea proprietății imobiliare nu se poate face decât prin act autentic, pe când la noi în România se poate și prin acte cu subsemnătură privată și numai pentru ca înstrăinarea să poată fi opozabilă celor de al treilea (terțului) se cere ca actul să fie transcris.

În Belgia și Olanda s'a adoptat principiile legislației franceze asupra Notariatului, de asemenea în Bavaria și Austro-Ungaria.

La noi în cele dintâi timpuri după constituirea Munteniei și Moldovei ca state (principate) *Domni țării* jucau rolul de judecători în afaceri mari, — și indirect prin agenții săi mici, în afaceri mici distribuia justiția și redactau acte prin zăpisele ce se dădeau. Această stare a continuat până la *Regulamentul Organic*. O lege posteroară înstătuie deosebit, *Divanul de putăritură* care eră singura autoritate însărcinată cu *lucrări de notariat*.

Pentru prima oară găsim la noi o lege scrisă care să arate autoritatea însărcinată cu lucrările de Notariat fără însă să se reglementeze în mod deslușit procedura de a instrumenta în asemenea materie.

Mai în urmă neputând toți locuitorii țării se duce la *divanul de întăritură*, pentru actele lor, recurgeau la funcționarii administrativi din localitatea unde domiciliau. Așa că această practică devenise un *drept consuetudină* (obiceiul pământului) care a dominat și sub imperiul legilor Caragea și Callimach până la introducerea Codului civil la 1865.

După Codul civil român autentificarea actelor se face de Tribunale și judecători până la votarea legii autentificării actelor din 1886 azi în vigoare care reglementează competența și prin art. 44 și 45 din legea judecătorilor de ocoale.

Vasăzică azi în vigoare în Vechiul regat legitimatorul a încredințat autentificarea actelor pentru garantarea părților și a solemnității actelor în *persoana magistratului*, care reprezintă o garanție morală suficientă că *actul autentic* se face conform art. 1173 din Codul civil „cu deplină credință în privința oricărei persoane despre dispozițiunile și convențiunile ce constată” față de toți (erga omnes).

Instanțele judecătorești (tribunale și judecători) au mai mult sau mai puțin localuri proprii unde se păstrează arhiva actelor autentice; sunt presărate pe întreg teritoriul vechiului Regat și aduc mari înlesniri părților și populației dela țară (art. 44 și 45 legea judecătorilor de ocoale (Opera fostului ministru al justiției și eminent profesor de Drept Toma Stelian) și de a căror funcționare în această privință nimeni nu s'a plâns.

Nu am văzut și nici nu am auzit în Analele noastre judecătorești dela 1865 până în prezent că vreun *magistrat* instrumentând în autentificarea actelor ar fi falsificat adevărul.

Notarul Public cum exista acum în teritoriile alipite, nu e titrat, nu e inamovibil, are personal angajat pe compt propriu, are casă particulară unde își păstrează arhiva, a fost o *sinecură a odraslelor nobile* sărăcite din fostul imperiu Austro-Ungar. Juriști distinși austriaci s'au pronunțat *pentru desființarea notariatului* ca fără valoare și că pagubele produse de instituția no-

taratului nu stau în raport cu micile avantaje ce le aduce precum a zis și juriconsultul Frankl că legea notariatului ar fi cea mai rea lege austriacă. (Vezi *Curierul Judiciar* Nr. 29 din 14 Septembrie 924 *articolul Restricțiunile avocaturii în Bucovina de Orește P. Târnoveanu din Vatra Dornei*). De asemenea părerea d-lui *avocat Laurențiu Ooanea, avocat din Ardeal*, care pledează la Curtea de casație București, părere exprimată prin publicitate și în Congresul Avocaților din toată țara la Chișinău, — că instituția *Notariatului* e rea și dezastruoasă pentru tranzacțiunile părților, șicană și nesiguranță.

„Asupra notarilor publici, spune D-l Ooanea, instituțiune pe care o cunosc foarte bine, dar cunosc tot atât de bine funcționarea notarilor de tribunale din vechiul regat, voiu insista mai pe larg. Notarii publici au o sferă de activitate foarte restrânsă, în atribuțiunea lor sunt date numai legalizarea actelor și redactarea documentelor autentice anume arătate în lege, precum și unele proceduri auxiliare și preparatorii, cari în vechiul regat se țin de atribuțiunile portăreilor, *deci să nu se creadă că notarii publici ar putea înlocui vreodată tribunalele notariate.*

Ținând seamă de situația actuală a vechiului regat, introducerea notarilor publici, în lipsa garanțiilor, cari există în Transilvania și Bucovina, ar însemna un mare pericol de Stat, ar crea o nesiguranță generală. În Transilvania și Bucovina buna funcționare a notarilor publici este garantată de regimul cadastral și de cărți funduare, de procedura simplificată și urgentă în materie de succesiuni și de oficiile orfanale”.

Pentru a convinge pe cei ce cred că instituția *Notariatului* poate că ar fi bună trebuie să le reamintesc că *Notarul Public* după cum se spune de cei ce cunosc situația din teritoriile alipite nu prezintă *garanția morală* suficientă ca a unui *magistrat inamovibil* având avantaje materiale din tantiemele ce iau dela părți în redactarea actelor și că este peste puțină *ca el și numai el* să redacteze actele părților și să le autentifice. (Părțile așteaptă cu zilele la ușa Notarului până să le vie rândul).

După art. 10 *legea autentificării actelor* funcționarul magistrat chemat a da autentificarea nu face altceva decât să se încredințeze de *identitatea părților*, să le citească *actul din cuvânt în cuvânt în auzul lor*, să întrebe părțile dacă *cele cuprinse în act sunt cu consimțământul lor*, să pue pe părți să semneze în prezența sa luând *act de declarațiunea lor, constatând aceasta într-un proces-verbal semnând ambele exemplare cu grefierul.*

Aceasta e toată operațiunea ce o face magistratul care autentifică.

Este o eroare mare și o imposibilitate de a se crede și a se cere Notarului public ca el să redacteze actele părților.

Convențiunile și contractele părților sunt așa de variate că părțile singure cu avocații lor le redactează și *magistratul numai autentifică* și pentru acest lucru nu este necesar instituția *Notarului Public* cu tantieme, șicane și pierdere de timp. Se poate înființa la toate tribunalele din țară câte o secție de Notariat și Tutele la fel ca *secția de Notariat dela Tribunalul Ilfov cu aceeaș competență plus sedriile Orfanale (tutelele) din Ardeal și complectarea personalului și al magistraților cu Notari desființați și selecționați prin concurs ca magistrați dacă sunt titrați, ca personal inferior dacă nu sunt. Aceasta cred că este rezolvarea nemerită a problemei unificării Organizării judecătorești în România Mare.*

DEMETRU V. PARASCHIVESCU

Fost președinte de Tribunal, avocat, București.

Unificarea legislativă imperios cerută

La 9 Februarie cor. a avut loc la Tribunalul Ismail, după convocarea Președintelui și a Decanului, un Congres-comun al magistraților și avocaților, pentru a se lua hotărârea, privitoare la conflic-

tul ce există între Suprema noastră instanță și instanțele de fond, în aplicarea legilor civile în județul Ismail, și anume ce trebuie să aplicăm: Codul civil român, sau Codul civil rus?

Curtea de Casație, a fost invariabil, dela alipire, pentru aplicarea în județele sudice ale Basarabiei — Cahul și Ismail — a codului civil rus.

Considerațiunile de ordin legal, jurisprudențial și doctrinar, care au întemeiat o părere, sau alta, se pot vedea în ultimul număr, din revista „Cuvântul Dreptății” No. 1 din 1925, în articolul d-lui avocat C. Panaitescu, fost consilier de Curte la Chișinău, acolo găsind și trimiterile cuvenite.

În ultimul timp, Curtea de Apel din Chișinău, a revenit și ea, spre a nu se mai găsi în conflict cu Suprema Curte, statuând, că în aceste județe trebuie aplicat Codul civil rus, așa că pentru o bună distribuție a justiției, trebuia lămurită și atitudinea primelor instanțe, Tribunalele și judecătorii, față de vederile forurilor superioare, și cum era și firesc ...o hotărâre definitivă nu s'a luat, urmând ca și de aici înainte — în județul nostru — să se aplice tot Codul civil român, până ce Înalta Curte de Casație, în secțiuni Unite, va hotărî în mod definitiv.

În adunarea sus amintită, au fost păreri pro și contra, ambele susținute cu căldură, convingere și pe baze de temeiuri legale și juridice, așa că toate lumea a avut dreptate.

Nu analizez chestiunea din punct de vedere legal și motivele tuturor celor ce au fost și sunt pentru aplicarea în județele sudice ale Basarabiei, a Codului civil rus, vor fi — poate — întemeiate, și știu de asemenea că, în templul justiției se intră cu steagul strâns, totuși, din împrejurarea aceasta, trebuie să desprind un fapt, ce-mi dă o durere profundă:

„În 7 ani nu ne-am putut unifica”.

Să fie adevărat ce a scris d-l N. Iorga în „Neamul Românesc”, privitor la unificare, — că suntem o țară neisprăvită?

Se pune o problemă grea. După șase ani de aplicare a Codului civil român în aceste locuri, bine sau rău, legal sau nelegal, să strângem tomurile titanului cugetărei românești, Dimitrie Alexandresco, și să începem să răscolim deciziile Senatului Ocârmuitor, din Leningrad? !...

A trebuit să fie legistaturile noastre, pentru ca să asistăm astăzi la acest spectacol carnavalesc, când pe întreaga suprafață a globului pământesc... din întreaga mare Rusie... numai în județele Cahul și Ismail din România Mare... după șapte ani dela alipirea primei provincii în mod necondiționat, preoții și slujitorii dreptății să citească în cărțile dreptății ruse?!... Nu știu, dar mi se pare o comedie să aplic unui țăran moldovean, în numele M. S. Regelui Ferdinand... zăcoanele ruse?... Ori câte argu-

mente de drept mi s'ar aduce... unele superiorități ale Civilului rus, sau analogiile... în fapt, în gură rămâne un gust sălcii...

Polonii au distrus Catedrala ortodoxă din Varșovia, monument arhitectonic, o bijuterie a artei bizantine, o pagubă artistică a lumii întregi; dar pentru că le aducea aminte, de vremi dureroase, nu au precupețit nimic!...

Mustafa Chemal, chiar astăzi, svârle din Constantinopol Patriarhatul, eveniment ce pare a constitui, un „casus belli” și din sud vine sgomot de arme..., dar totuș..., în mersul înainte al unui popor, ce dorește să-și trăiască viața națională, nu târguiește, și noi!..., după șapte ani, preocupați cu mici intrigi..., începem, sau trebuie să aplicăm. legile fostului tiran, care chiar atunci când ne-a fost aliat, nu ne-a cruțat!...

Dece să mai sărbătorim Unirea?!.. De ce să mai sărbătorim Eroii?!.. și alte câteva câte mai sunt în an, când noi zilnic va trebui să oficiem în templele justiției noastre, după legile ruse...

Prin indolența legistaturilor noastre, vrem să dăm viață unei legi moarte în propria sa țară, și crice mi s'ar spune, nu este sau nu poate fi aceasta o glumă sinistrală?...

Un avocat localnic consultat, a spus, și cu multă dreptate: „aplicați bine legile românești, decât pe cele ruse prost”.

Nu este un secret pentru nimeni, spiritul de neîncredere ce a început a încolți, în mulțime, în justiție. Termene lungi, taxe mari, șicane, amânări, etc., etc., aceasta explicând viața parazitară și paralelă, a instanțelor de arbitraj, în afară de lege, dar care totuș funcționează și sunt în plină floare. Aplicarea Codului civil rus, va slăbi și mai mult încrederea, căci cu o traducere în românește a Codului civil rus și o traducere a Codului de procedură rusă (ambele cu ceva greșeli), nu se poate aplica o legislație.

Oricât de conștienți ar fi magistrații și avocații (majoritatea cu cultura vechiului regat), nu se poate face opera solidă justiției, care să întărească și temeliile Statului și spiritul de încredere al justiției.

A raționa și a crede altfel, este a ne fură sințuri.

Nici o țară din lume, nu este condusă de o diversitate legislativă mai variată și mai bogată, ca a noastră. Această situațiune păgubitoare înăuntrul, are repercursiuni și când sunem în străinătate. „Statutul personal” urmărindu-ne ori unde am fi, instanțele țărilor străine, trebuie pentru fiecare român, să urmărească proveniența sa provincială și femeii din Vechiul regat, îi va cere autorizațiunea soțului pentru ca să stea în instanță, iar dacă ești din Basarabia, poți testa, atacând rezerva în materie de avere patrimonială, și dacă ești din Transilvania..., cine știe ce va mai fi și pe acolo?...

Am șovăit cu schimbul rublelor și a coroanelor

și ne-a costat destul, lipsa de curaj. Aici este o chestiune de amor propriu și de sentimente și trebuie să procedăm și cu înțeleală și cu atențiunea cuvenită.

Întârzierea ce o punem în unificarea legislativă, nu-și are nici o justificare. Că Germaniei i-a trebuit 10 ani, pentru ca să aibă un cod comercial, își are motivarea. Germania era o țară unitară înche-gată și avea și o lege veche comercială, pentru întreaga țară, așa că studierea celei noi, putea întârzi-a oricât. Acelaș lucru și cu alte țări. Situația noastră nu este identică. Să ne facem legile fundamentale pentru toți imediat, bune sau rele, dar să le avem, pentru întregul cuprins al țării, și apoi putem să le modificăm, sau să le schimbăm; dar atâtea vreme cât suntem conduși de atâtea legislațiuni, orice întârziere este păgubitoare.

Dar noi suntem pe placul tuturor, numai al nostru nu, și, probabil așteptăm ricina.

C. D. BALANICA

Avocat, Ismail

Poate comoștenitorul să intente acțiune în revendicare contra terțiului detentor al bunului succesoral?

Încep acest articol cu cuvintele cu cari sfârșește d-l Velescu în No. 37 din 924 al „Curierului Judiciar“, articolul său cu privire la această chestiune: „dacă principiile sunt externe, nu e rău să fie amintite pentru a fi cunoscute“.

Codul a reglementat suficient proprietatea individuală, dar n'a stabilit nimic, asupra cazului când, din o împrejurare de fapt, sunt asupra aceluiaș imobil mai mulți proprietari în indiviziune.

Se zice, că această stare e privită cu ochi răi de legiuitor, din pricină că dă naștere la certuri. Reglementarea acestei stări de indiviziune ar fi miorat numărul certurilor și ar fi suprimat și multe rele sociale provenite din această stare.

Doctrina a creiat o teorie a acestei coproprietăți conducându-se după principiile de la proprietate, succesiuni și societăți și din regulile ce s'au dedus, voi arăta câteva cari îmi vor servi ca puncte de reper în dezvoltarea chestiunii, cari formează obiectul articolului de față.

Drepturile coproprietarului sunt cele inerente proprietății lor numai cu privire la cota parte ideală (partea proporțională abstractă).

Așa spre exemplu el poate înstrăina, ipoteca, această porțiune. Asupra întregului imobil însă, un singur coproprietar, nu poate face nici cel puțin acte de administrație.

Actele făcute de un singur coproprietar, nu pot crea raporturi juridice față de ceilalți și deci nu se poate nici presupune că unul din ei ar fi avut mandat tacit din partea celorlalți, în aceste indiviziuni create „sine affectu societatis“.

După arătarea acestor puține reguli se poate ușor deduce dacă coproprietarul unui imobil poate revendica de la terțiul deținător sau dela oricare altul totalitatea imobilului succesoral, știind că acțiunea în revendicare este calea dată pentru valorificarea dreptului de proprietate („rei vindicatio“).

Soluțiunile însă au fost variate.

Înalta Curte în deciziuni date în anul 1894 arată că un coindivizar poate revendica dela terțiul deținător al imobilului succesoral totalitatea acestui imobil, pe motiv că are vocațiune la întreaga succesiune. B. Cas. 1894 D. 537 din 94 pag. 1095. Cas. Dec. 493 B. 1901 pag. 794 și Dec. 665 acelaș an pag. 1337.

Critică. — Vocațiunea la succesiune este chemarea eventuală la dobândirea succesiunii și ea nu poate forma temeiul unei acțiuni pentru că „numai drepturile născute și actuale se pot exercita în justiție nu și eventualitățile“ zice Înalta Curte (J. Rom. Speța 581 din 914).

Pentru a dovedi apoi acțiunea în revendicare, reclamantul singurul obligat să-și dovedească temeiurile acțiunii sale, va trebui să dovedească că el e proprietar exclusiv asupra terenului ce revendică, lucru ce nu va fi cu puțință, de oarece e stabilit că e în indiviziune cu alții.

Părerea aceasta nu are corespondent în doctrină.

O soluțiune diametral opusă oferă Laurent vol. X No. 214.

Nu se poate intente acțiune în revendicare dacă prealabil nu s'a făcut împărțeala imobilului succesoral.

Motivul este că drepturile reclamantului sunt nelămurite în succesiune și ele se pot nărui în întregime prin facerea partajului, în caz când n'a căzut în lotul său, acel imobil revendicat.

Această părere urmează un raționament strict:

Acțiunea în revendicare tinzând la delăsarea materială a unei porțiuni determinate din imobil, urmează a fi respinsă din pricină că reclamantul nu are decât un drept indiviz, cu privire la o cota parte ideală.

Are neajunsul, în cazul când moștenitorul nu ia măsuri rezezi că i se primejduesc drepturile prin prescripție din partea terțiului. Dreptul No. 35 din 922 Trib. Bacău, Dec. 210; *Curierul Judiciar* 37 din 923; *Alexandresco* vol. III, II pag. 447.

A treia părere admite ca fiecare coindivizar poate revendica dela orice terțiu detentor cota sa parte ideală, nu însă pentru a obține o delăsare a unei părți materialmente determinată ci cu scop de a obține recunoașterea calității și întinderea dreptului față de terțiul deținător.

Motiv : Instanța e obligată să admită acțiunea în măsura dreptului stabilit dar să nu o respingă în întregime, când se constată că exista un drept.

Reclamantul, este drept, că nu poate dovedi tot, dar nu se poate spune că dreptul său e cu desăvârșire neîntemeiat.

Critică : Această acțiune nu poate fi numită o acțiune în revendicare nu poate avea alt scop decât o delăsare materială a imobilului revendicat (rei vindicatio). (Aubry et Rau Ed. 4-a Tome II și V, § 620 nota 2 și 3 Demolombe XV 481; Baudry, Chauveau Ed. III vol. VI No. 268; *Alexandresco*, vol. IX pag. 542 vol. III p. 232; Titulescu, Împărțeala moștenitorilor pag. 52; Nacu, III pag. 140; Matei Cantacuzino pag. 257 și 258; Jurisprudența Română 23 din 921 speța 353; Jurisprudența Română 16 și 17 din 921 speța 201 — 38 din 914, 31 din 915; Jurisprudența Generală 38 din 924.

Din pricina diversității speciilor și alte soluții au mai avut loc.

În Buletin Cas. 1908, pag. 649, vedem decizia No. 249 a s. I, care a admis o delăsare materială a porțiunii cuvenită coindivizorului și s'a mai sta-

bilit că atunci când cu ocaziunea unei cereri de împărțea, unul din copărtași pretindea că stăpânește o parte din avere cu acte, trebuia să ceară prealabil anularea acelor acte (B. Cas. 904 nr. 1266).

Sunt și variante ale problemei: în cazul când un comostenitor revendică dela un alt comostenitor de al său și nu dela terții deținători.

Este sigur că în aceste cazuri din urmă trebuie prealabil o acțiune în împărțea din pricină că comostenitorii, în principiu, când posedă, posesiunea lor nu poate duce la uzucapiune, din motive cunoscut.

Cu toate acestea când unul din comostenitori a „intervertit” titlul său, s'a stabilit că el poate revendica chiar dela un comostenitor al său, porțiunea asupra căreia a dobândit proprietatea. Pandecte No. 8 din 923 pag. 115 partea III; Alexandresco, vol. X pag. 557; Jurispr. Română 37 din 914 speța 581; Bul. Cas. 1910 pag. 1178 Dec. 424.

Cazul nu pare a fi având analogie cu problema pusă deși se discută totdeauna și asupra lui alături de celalt caz arătat mai sus.

Când se discută admisibilitatea acțiunii în revendicare a comostenitorului față de alt comostenitor se arată că, revendicantul are ca titlu în acțiunea intentată de el, *drepturi născute direct în persoana sa prin faptul său*, pe când problema ce se pune față de terțiul detentor este numai atunci când revendicantul face acțiune în calitate de coindivizor deținând drepturile dela un autor al său și pe cari le are împreună cu alții.

O distincțiune care nu mi s'a părut exactă iarăși am găsit-o asupra acestor cazuri emisă de d-l profesor Cerban în „Curierul Judiciar” No. 37 din 923 în nota ce însoțește decizia Casației din acel număr relativă la această chestiune.

D-sa arată că dacă terțiul este un dobânditor de drepturi succesoriale e necesar o acțiune prealabilă de eșire din indiviziune întru cât, spune d-sa, titlul de achizițiune, *nu conferă terțiului decât drepturi indivize*.

A doua distincțiune o face în cazul când terțiul a dobândit bunuri succesoriale, anume determinate și considerate în mod individual.

În acest din urmă caz, moștenitorul nu-și poate valorifica drepturile pe care le pretinde în bunurile înstreinate decât comostenitorului său pe calea unei acțiuni în împărțea, fiindcă titlul de achizițiune a terțiului exclude ideea unei stări de indiviziune între dânsul și comostenitor.

Soluțiunea în prima ipoteză o cred exactă nu însă pentru motivele arătate. A doua ipoteză îmi permit cu toată cuviința, să nu o cred temeinică, împreună cu motivele.

Respingerea acțiunii în revendicare intentată de comostenitor nu se cere din pricina condițiilor juridice proprii pârâtului, terț deținător, ci numai din pricina viciilor de proprietate ale reclamantului, care este un comostenitor indiviz și nu poate justifica titlul său de exclusiv proprietar.

Starea juridică, luată aparte, a pârâtului, îmi pare indiferentă. El poate fi chiar și un uzurpator și poate fi numai un posesor.

Pârâtul în această acțiune în revendicare — *beatus possidens* — n'are nimic de probat, atât timp, cât reclamantul nu dovedește proprietatea sa exclusivă.

D-l profesor Cerban arată că se poate întâmpla ca terțiul să fi prescriș. Se poate întâmpla însă

și situațiunea inversă. Toate însă se vor rezolvi cu ocazia judecării acțiunii în revendicare.

Cestiunea aceasta destul de frecventă și lăsată în așa stare de legiuitor, dă naștere pentru justițiabili la consecințe grave.

Săteanul, căci la acesta se prezintă din multe motive, această stare mai des, din pricina neglijenței sau a formelor procedurale greoaie, mai cu seamă când sunt minori, nu recurge la împărțea, așa că indiviziunile continuă foarte multă vreme.

De aceste stări profită uzurpatorii.

Cunoscătorii vieții satelor arată că aceștia sunt cei puternici, hrăpăreți și lacomi.

Ei cotropesc terenurile cu stăpânire dubioasă, ale celor slabi, fără apărare așa că dacă rolul judecătorului ar fi mai întins, problema aceasta s'ar putea rezolvi, pentru precurmarea acestui rău social, în sensul admiterii totale a revendicării bunului succesoral.

D-l Corneliu Botez, în valoroasa sa lucrare, arată că soluțiunea mai veche a Inaltei Curți era mai echitabilă și cred acest lucru din pricina motivelor aici în urmă arătate, rigoarea principiilor și diverse alte situații — cumpărători — când terții nu-s uzurpatori nu îngăduie o astfel de interpretare.

Răul curge din această varietate de interpretare și găsirea unui criteriu unic ar fi de cel mai mare interes social. Până atunci conformarea de judecătorii de fond ultimei jurisprudențe a Inaltei Curți se impune

MIRCEA SFAT

TRIBUNALUL ILFOV, SECȚIA III Civ. Corecț.

Audiența dela 3 Decembrie 1923

Președinția d-lui COMAN NEGOESCU. Judecător

Israel Blechman cu Ministerul de Război

Sentiința civilă No. 1100

Rechiziții militare efectuate pe teritoriul Basarabiei, anterior alipirei, de către armatele române. — Caracterul lor. — Dacă plata se face conform legii naționale de rechizițiuni sau conf. convențiilor internaționale. — Convenția IV dela Haga. — Art. 52.

Actul de rechiziție făcut pe teritoriul unei țări amice de către armatele române — în speță în Basarabia înainte de alipire la Statul român (18 Februarie 1918), — nu poate fi supus legilor și tarifelor de rechiziție ale Statului care face rechiziția, aceste legi și tarife reglementând numai rechizițiile făcute pe teritoriul național; el n'ar putea fi supus decât convențiunei intervenite în această privință între sus zisul Stat și țara amică, și în lipsa unei astfel de convențiuni, convențiilor internaționale, — convența IV dela Haga, art. 52, aplicabile prin analogie teritoriilor amice, în lipsa unor convențiuni speciale și contrarii.

Tribunalul,

Asupra acțiunii intentate, cu petiția înreg. la Nr. 12567-921 de către Israel Blehman, în calitate de cesionar a drepturilor lui Avram Helber, în contra Ministerului de Război, pentru plata sumei de 308.411 lei, cu dobândă legală dela 23 Aprilie 1918 și cheltuieli de judecată.

Având în vedere că din actele din dosarul pricinii, susținerile și spunerile părților în fapt se constată următoarele:

Armata română intrând în Basarabia și având nevoie, pentru transportarea trupelor, a proviziilor și a materialului de război, de combustibil pentru alimentarea mașinilor de cale ferată de pe linia Bălți-Ocnița-Râbnita a ridicat din gara Lipiceni circa 32 vagoane antracit, aparținând lui Avram Helber, transportându-le: 27 vagoane la gara Bălți și 5 vagoane la gara Florești,

Aron Cogan, procuratorul lui Kelber, reclamând faptul Comandantului diviziei I de Cavalerie, care opera în acea regiune, Serviciul de Intendență al acestei divizii l'a cercetat, și găsind, în urma rapoartelor Comandanților stațiilor Bălți și Soldănești, că antracitul a fost ridicat de armatele române și a fost întrebuințat la alimentarea mașinelor puse în serviciul lor, a constatat pe baza ziselor rapoarte și a facturilor prezentate de Cogan, că antracitul luat a fost în cantitate de 31.968 puduri și că face 135.864 ruble sau 308.411,28 lei, socotit pe 4,25 ruble pudul și 2,27 lei rubla. Înborderând actele constatatoare, Intendența zisei divizii a intervenit pentru plată, cu adresa Nr. 10009 din 8 Aprilie 1918, către Direcțiunea Generală a Căilor Ferate Române, sub motiv că Divizia nu dispune de bani spre a face ca plată și că chestiunea e de resortul Căilor Ferate. Direcțiunea Căilor Ferate restituie însă actele Diviziei, sub cuvânt că ea nu răspunde de veniturile, și deci nici de cheltuielile căilor ferate basarabene decât dela 1 Aprilie 1918, de când aceste căi ferate au trecut în administrația ei, și că plata cărbunilor consumați pentru nevoile armatei, trebuie făcută dar de Ministerul de Război. Intendența Diviziei I de Cavalerie primind actele înapoi, le-a trimis pentru achitare Ministerului de Război, Direcția 7 Intendență.

Ulterior, la 9 Aprilie 1921, Avram Kelber a cedat creanța ce avea contra Ministerului de Război, lui Israel Blehman, prin actul autentificat de Tribunalul Iași, secția III, la Nr. 1722-921, pe preț de 55.000 lei, cu mențiunea că cesiunea e făcută cu titlu de gaj, pentru garantarea împrumutului de 40.000 lei, făcut de Blehman lui Kelber.

Ministerul de război refuzând să achite zisa creanță, sub cuvânt că antracitul a fost rechiziționat și nu datorește doar decât prețul de 80 lei tona din tarifele de rechiziție, Israel Blehman a intentat acțiunea de față prin care susține că între el și Divizia de Cavalerie, care a ridicat cărbunii, a intervenit un contract de vânzare, prin care prețul cărbunilor a fost fixat la suma de 308.411,25 lei, așa că Ministerul de război, această sumă îi datorește și nu alta; că chiar dacă se va găsi că Comandantul diviziei în chestiune nu putea să oblige Statul sub forma unui contract de vânzare-cumpărare, încă Ministerul îi datorește suma reclamată, pentru că în măsura acestei sume, cărbunii ridicați au profitat Statului, și în această măsură, Statul, pe baza principiului de înaltă echitate ca nimeni nu se poate îmbogăți în dauna altuia, principiu dedus înaintea Tribunalului pe calea acțiunii de *in rem verso*, îi datorește dezdăunare; că dacă se va socoti că nu e nici vânzare, nici îmbogățire fără cauză, atunci Ministerul trebuie a fi obligat la plata sumei reclamate, pentru dauna com'să de prepușii lui prin ridicarea fără drept a cărbunilor, daună de care Ministerul, potrivit art. 998, 999 și 1000 c. c., e responsabil, și care, după cum se constată din actele dela dosar și depozitiile martorilor, e cu mult mai mare decât suma cerută.

La această acțiune, Ministerul de război obiectează și răspunde: 1) că Israel Blehman, fiind creditor gagist nu are exercițiul acțiunii intentate, întrucât, potrivit art. 1689 și 1690 c. c. un creditor gagist nu are dreptul de a vinde sau a-și apropia gajul, care până la expropriațiune, rămâne tot proprietatea debitorului; 2) că dacă s'ar trece peste această obiecție, Blehman nu poate pretinde suma cerută prin acțiune, întrucât în speță n'a existat nici contract de vânzare, nici îmbogățire fără cauză, nici quai-delict, ci rechiziție, și Ministerul nu poate fi obligat decât la liberarea bonului respectiv, pentru valoarea cărbunilor, calculată după tarifele obligatorii în materie de rechiziție; și, în subsidia, că în cauză e vorba de cesiunea unui drept litigios, și Ministerul propunând retractul, pentru suma de 55.000 lei prețului cesiunii, acțiunea lui Behman, potrivit art. 1402 c. c. trebuie a fi respinsă cu totul.

Având în vedere că față de aceste susțineri și opuneri ale părților, chestiunile pecari trebuie să le tranșeze Tribunalul

sunt: în primul rând excepțiunea de lipsă de calitate a reclamantului; în al doilea rând retractul litigios propus de părât; și tocmai în rândul al treilea natura juridică a actului Diviziei I de Cavalerie.

Având în vedere, în ce privește prima chestiune, că excepțiunea de lipsa de calitate a reclamantului, fiind ridicată de părât în ședința dela 29 Martie 1923, a fost rezolvată de Tribunal în sensul că reclamantul, ca cesionar al creanței reclamate, are exercițiul acțiunii de față.

Că astfel fiind, această chestiune nu mai poate fi dedusă pentru a doua oară în judecata Tribunalului, soluționarea ei prin jurnalul interlocutoriu dela 29 Martie 1923 constituind pentru această instanță lucru judecat.

Că prin urmare, susținerile părâtului referitoare la această chestiune se înlătură.

Având în vedere, în ce privește retractul litigios propus de părât, că după art. 1403 c. c. pentru ca un drept să fie socotit litigios și să poată forma obiectul retractului prevăzut de art. 1402 c. c., trebuie, în primul rând, să existe asupra lui, în momentul cesiunii, un proces înaintea unei instanțe judecătorești.

Având în vedere că dreptul cedat reclamantului prin actul de cesiune dela dosar și dedus de el în judecata Tribunalului prin acțiunea de față, nu satisface această condițiune, pentru că în momentul cesiunii — la 9 Aprilie 1921 — nu exista nici un proces asupra lui, procesul de față fiind intentat la 23 Iunie 1921.

Că neexistând proces la data cesiunii, fără a mai discuta — căci ar fi inutil — dacă textul art. 1403 c. c. trebuie citit cu disjunctivul *sau*, sau cu conjunctivul și, dreptul cedat nu este litigios și retractul nu poate fi dar propus.

Că astfel fiind, această chestiune nu mai poate fi dedusă penlăturată.

Având în vedere, în ce privește natura juridică a actului Diviziei I de Cavalerie, că acest act nu poate fi socotit ca o vânzare-cumpărare, cum susține reclamantul, pentru că o convențiune de vânzare-cumpărare presupune, potrivit art. 1294 c. c. un acord prealabil, în ce privește obiectul vândut și prețul vânzării, ceea ce în speță n'a existat, cărbunii fiind ridicați fără consimțământul proprietarului, și acesta pretinzând pentru ei, prin reclamația sa 163.200 de ruble, iar Intendența Diviziei nerecunoscându-i, prin actele dresate, decât 135.864 de ruble, și aceasta ulterior ridicării, și numai după reclamațiune.

Că susținsul act, petrecut în condițiunile descrise, prezintă însă toate caracterele unei rechizițiuni militare.

Că într'adevăr, rechizițiile militare sunt acte de autoritate, cari constau în luarea de către Stat, prin organele sale independent de orice consimțământ sau acord asupra prețului, și fără indemnizare prealabilă, a lucrurilor necesare armatei în caz de insuficiență a mijloacelor ordinare de aprovizionare ale acestora; și în speță, actul Diviziei I de Cavalerie întrunește toate aceste condițiuni, pentru că, după cum s'a arătat, numita Divizie a ridicat din gara Lipiceni, fără consimțământul proprietarului și în lipsă de orice acord în ce privește prețul, cărbunii în discuțiune astăzi, necesari transportului trupelor și a proviziilor sale pe linia Bălți-Ocnita-Râbnita, cărbunii neprocuroți la timp de Intendența sa.

Că faptul că susținsul act a avut loc pe un teritoriu, care la data efectuării lui, nu era național, nici ocupat, nu-i ridică caracterul de act de rechiziție, pentru că dreptul de rechizițiune, recunoscut de legile războiului, nu ca o consacrare a forței, ci ca o măsură de ordine împotriva jafului și a violențelor la cari altminteri armatele lipsite de aprovizionare s'ar deda. Își are fundamentul în necesitatea — imperioasă și indiscutabilă — de aprovizionare a armatelor, pentru că o armată spre a-și atinge țelul — înfrângerea inamicului, — trebuie înainte de toate să aibă mijloacele de subzistență și de întreținere necesare, și în cazul când nu-și poate procura aceste mijloace pe căile ordinare de aprovizionare, apelul la resursele locuitorilor din regiunea unde operează — rechiziția cu alte cuvinte — se impune

cu necesitate. Ori, o astfel de necesitate poate să existe pentru o armată, într'un moment dat, nu numai pe teritoriul național, ori ocupat sau invadat, ci și pe teritoriul unei țări amice, cum a fost cazul în speță, când armatele române, chemate de Sfatul Țării a republicii moldovenești a Basarabiei, operau pe teritoriul acestei țări, împotriva unităților bolșevice din armata rusă și erau lipsite de cărbunii necesari transportului lor și a proviziilor lor.

Având în vedere că actul Diviziei I de Cavalerie fiind un act de rechizițiune, petrecut pe teritoriul unei țări amice, nu poate fi supus — cum susține pârâtul — legilor și tarifelor de rechiziție ale Statului român, aceste legi și tarife regulând numai rechizițiile făcute pe teritoriul național al acestui Stat.

Că faptul că ulterior, Republica moldovenească a Basarabiei s'a alipit Statului român, nu poate face aplicabile zisului act, legile și tarifele de rechiziție ale Statului român, el fiind petrecut anterior alipirii.

Că actul de rechiziție în chestiune, ca act petrecut pe teritoriul unei țări amice, n'ar putea fi supus decât convențiunei, intervenită în această privință între Statul român și Republica Basarabiei. Cum însă, părțile în litigiu n'au invocat și n'au făcut dovada unei astfel de convențiuni, actul de rechiziție numit nu poate fi supus decât convențiilor internaționale, aplicabile prin analogie teritoriilor amice, în lipsa unor convențiuni speciale și contrarii.

Că, în ce privește convențiunile internaționale, art. 52 din Anexa Convențiunei IV dela Haga, privitoare la legile și uzurile războiului pe uscat, — Convențiune semnată și ratificată și de Statul Român — prevede că se pot face rechizițiuni în natură pe un teritoriu ocupat, pentru trebuințele armatei de ocupațiune, dar că aceste rechizițiuni nu vor fi cerute decât cu autorizarea comandantului din localitatea ocupată; și vor fi plătite, pe cât e posibil, la vedere, adăugându-se că numai în caz de imposibilitate, ele vor fi constatate prin adevărime și plătite cât mai curând.

Având în vedere în speță, că rechizițiunea a cărei plată o cere azi reclamantul, satisface toate aceste condițiuni, pentru că, în ce privește autorizarea Comandantului, deși nu se face dovada unei autorizațiuni exprese din partea Comandantului Diviziei I de Cavalerie, această autorizațiune rezultă însă, în mod implicit, din faptul că numitul Comandant a dat ordin de plată rechiziției; iar în ce privește plata la vedere sau constatarea rechiziției, pentru că plata n'a fost făcută la facerea rechiziției, din lipsă de bani, iar rechiziționarea a fost constatată prin acte, atașate astăzi la dosar.

Că în atari împrejurări, și față cu textul convențiunei citate, Ministerul de război, reprezentând Statul român, este dator să achite — „cât mai curând“ cum zice convenția — prețul rechiziției efectuată pentru el și în numele lui.

Că aceasta se impune cu atât mai mult, cu cât e vorba de o rechizițiune făcută pe un teritoriu atunci amic, a cărei plată nu poate fi amânată până la lichidarea despăgubirilor de război, ca în cazul rechizițiunilor de pe teritorii ocupate.

Că Statul — recte pârâtul — nu poate oferi în achitarea zisei rechizițiuni, prețul din tarifele sale de rechizițiune, aceste tarife nefiind după cum s'a arătat — aplicabile în Basarabia, la data efectuării rechiziției.

Că el nu poate oferi alt preț, decât cel fixat la facerea rechiziției, pentru că prețul fixat de Comandantul Diviziei, după cercetări, îl obligă, fiind un preț fixat de un organ competente, și fiind și un preț, care, după cum rezultă din actele și dispozițiile martorilor dela dosar, reprezintă reparația exactă a pagubei directe încercată de reclamant, un preț stabilit adică după normele ce călăuzesc materia rechizițiunei în dreptul internațional.

Având în vedere că față de toate cele expuse, acțiunea de față e întemeiată, și fără a mai discuta de ce actul Diviziei I

de Cavalerie, calificat rechizițiune, nu e quasidelict și nu dă naștere unei acțiuni „de in rem verso“, cată să fie admisă, obligând pe pârât la plata sumei de 308.411 lei, cu dobânda legală dela 23 Iunie 1921, data intentării acțiunei, și 2000 lei cheltueli de judecată, potrivit art. 1088 c. c. și 146 pr. civ.

Pentru toate aceste motive redactate de d. judecător Coman Negoescu, Tribunalul admite acțiunea, etc.

(ss) Coman Negoescu, N. Mangăru.

TRIBUNALUL ILFOV, SECȚIA III Civ. Corect.

Audiența dela 10 Decembrie 1924.

Președinția d-lui COMAN NEGOESCU Judecător

N. Opran cu Victoria Daudian

Jurnalul No. 23767

Autorizațiune maritală. — Contract de închiriere. — Act încheiat de femei fără concursul soțului ei. — Nullitate relativă. — Confirmare de către soț — Lipsa concursului soției la confirmare. — Validitate. — Acțiune în daune. — Dacă se poate judeca pe calea sumară a legii proprietarilor. — Art. 199, 207 și 952 c. civ. și art. 1 și 7 legea proprietarilor.

1. Potrivit art 199 c. civ. autorizarea femeii măritate poate fi dată sau în mod expres, prin deosebit act scris din partea bărbatului, sau tacit, prin concursul soțului la facerea actului.

Simplul fapt al conlocuierii soțului cu soția în imobilul închiriat, tot timpul locațiunei nu poate echivala cu o autorizațiune tacită din partea soțului.

2. Nullitatea rezultând din lipsa de autorizare a soțului este relativă și ca atare ea poate fi acoperită printr'o confirmare fie expresă, fie tacită.

Conlocuirea soțului cu soția în tot timpul locațiunei, în imobilul închiriat pe baza unui contract nul, poate constitui o confirmare tacită din partea sa.

Această confirmare poate fi făcută în mod valabil și fără concursul femeii.

3. Proprietarul poate uza de calea sumară a legii proprietarilor pentru realizarea tuturor drepturilor sale, fie că izvorăsc din clauze expres stipulate în contractul de închiriere, fie din dispozițiunile generale — subînțelese în contract — ale codului civil, cum este în speța art. 1434.

Tribunalul,

Asupra acțiunei intentate de Neculai Opran în contra Victoria Daudian, cu autorizația soțului său Horsep Daudian.

Având în vedere că între reclamant și pârâtă existând un contract de închiriere pentru un apartament din imobilul din str. Traian Nr. 177 și acest contract expirând la 26 Octomvrie 1923 cel dintâi, în calitate de proprietar al imobilului, cere prin acțiunea de față ca pârâtă — fostă chirieasă — să fie obligată la plata sumei de 75.000 lei reprezentând: 30.655 lei costul reparațiilor, degradărilor pricinuite apartamentului în timpul închirierii; 29.345 lei costul lucrărilor suplimentare efectuate pentru stărpirea insectelor aduse de pârâtă în imobil și 15.000 lei, lipsa de folosință pe timpul dela 26 Octomvrie 1923-26 Decembrie 1923, cât apartamentul a stat neînchiriat din cauza efectuării reparațiilor.

Având în vedere că pârâtă, înainte de orice discuțiune asupra fondului procesului a ridicat excepțiunea de incompetență acestei instanțe, susținând că acțiunea nu poate fi judecată în camera de consiliu, cu procedura legii proprietarilor, de oarece contractul de închiriere pe care se întemeiază e nul, fiind încheiat de pârâtă — femei căsătorită — fără autorizația soțului său, cum și pentru zisa acțiune are de obiect o cerere de daune rezultând din degradățiunile aduse imobilului, care, potrivit art. 7 din legea proprietarilor, nu poate fi dedusă în judecata camerei de consiliu decât simultan cu alte cereri de competență acestei instanțe, și numai în timpul executării contractului, nu după expirarea lui ca în speță.

In ce privește incompetența din cauza nulității contractului :

Având în vedere că art. 199 din codul civil prevede că femeia măritată având chiar parafernă nu o poate da, înstreina, ipoteca, nu poate dobândi avere cu titlu oneros sau gratuit, fără concursul bărbatului la facerea actului sau prin deosebit consimțământ în scris.

Având în vedere că aceasta incapacitate, edictată nu pentru femei în genere, ci pentru femeia măritată, n'a fost creată ca o măsură de protecțiune a femeii, căci în acest caz nu are nici o rațiune distincțiunea dintre femeia necăsătorită, capabilă ca și bărbatul, și femeia măritată, trecută de lege printre incapabili, ci pentru ocrotirea intereselor comune ale familiei și ca o consecință a puterii maritale.

Că dacă aceasta este explicațiunea incapacității femeii măritate, dispozițiunea art. 199 câtă să-și aibă aplicațiune, pentru identitate de rațiune, nu numai la actele enunțativ arătate prin el, ci la orice act prin care femeia s'an obligă.

Că prin urmare femeia căsătorită nu poate încheia, fără autorizația soțului, nici chiar un contract de închiriere pentru folosința familiei, un astfel de contract implicând contractarea de către femei a obligațiilor oricărui locatar.

Că deci, în speță, pârâta spre a se fi obligat valabil, avea nevoie de autorizația soțului ei atunci când a încheiat cu reclamantul contractul în discuțiune azi.

Având în vedere, în ce privește forma în care această autorizare putea fi dată, că după textul de lege reprodus mai sus, această autorizare putea fi dată sau în mod expres, prin deosebit act scris, sau tacit, prin concursul bărbatului la facerea actului.

Având în vedere că pârâta nu a fost autorizată nici într'un fel, nici într'altul.

Că într'adevăr act scris despre consimțământul expres al soțului ei nu s'a produs; iar din contractul de închiriere se constată că soțul nu a luat parte la încheierea convențiunei de locațiune.

Că faptul că suszislul a știut de această convențiune și a conlocuit cu pârâta în imobilul închiriat, tot timpul locațiunei, nu echivalează unei autorizări tacite, pentru că art. 199 interzice suplînirea concursului soțului la facerea actului cu echivalențe trase din circumstanțe cari au precedat, au însoțit sau au urmat angajamentul luat de femei, dovadă că suszislul articolul nu spune în termeni generali că autorizarea soțului poate fi și tacită, caz în care această autorizare ar fi putut rezulta și din alte fapte, și se exprimă în mod categoric și limitativ că autorizarea în chestiune rezultă din concursul soțului la facerea actului, ceea ce înseamnă că numai acest fapt — singurul de altfel neechivoc — a fost admis de lege pentru deducerea consimțământului tacit.

Că prin urmare neexistând nici autorizare expresă, nici tacită, contractul de închiriere invocat de reclamant este nul în ce privește obligațiunile pârâtei, și în acest caz ar urma să se conchidă că excepțiunea de incompetență, în lipsa unui contract de închiriere, este întemeiată.

Având în vedere însă că această nulitate a contractului de închiriere — relativă, o spun art. 207 și 952 c. c. — putând fi acoperită ca orice nulitate relativă prin o confirmare fie expresă, fie tacită, a fost de fapt acoperită prin confirmarea ulterioară și tacită a soțului pârâtei, rezultând din faptul conlocuirii acestuia cu pârâta, tot timpul locațiunei, în imobilul închiriat, pe baza contractului nul.

Având în vedere că această confirmare, făcută în timpul căsătoriei și înainte ca pârâta să se fi prevalat de nulitate, a avut de efect, ca orice confirmare, validarea contractului nul.

Că — în ipoteza când concursul femeii la această confirmare n'ar putea fi tras din conlocuirea ei cu soțul care confirma actul — confirmarea sus zisă — produsă în timpul căsătoriei și înainte ca femeia să se fi prevalat de nulitate — putea fi făcută în mod valabil și fără concursul femeii, pentru că ceea ce

lipsea contractului era numai consimțământul soțului, și ar fi nerațional ca bărbatul, atât cât soția nu s'a prevalat de nulitate, să nu poată acoperi, prin confirmarea sa, nulitatea care nu e fundată decât tocmai pe lipsa consimțământului său.

Că, obiecțiunea că prin această confirmare femeia ajunge să fie lipsită de acțiunea în anulare pe care legea totuși o conferă, nu este fundată, pentrucă această acțiune a femeii nu derivă atât din vreun drept stabilit în interesul particular al femeii — caz în care obiecțiunea ar fi serioasă —, cât dintr'un drept tras din participarea femeii la interesele colective ale familiei, interese suficient apărute prin adeziunea — fie chiar și ulterioară — a bărbatului — șeful asociațiunei conjugale — la actul făcut de femei.

Că prin urmare contractul de închiriere, inițial nul din cauza lipsei de autorizare a pârâtei, a devenit valabil prin confirmarea lui ulterioară de către soțul care trebuia să dea autorizarea, și în acest caz excepțiunea de incompetență, bazată pe nulitatea zisului contract, găsit valabil, este neîntemeiată și se înlătură.

In ce privește cea de a doua excepțiune de incompetență :

Având în vedere că din complexul de dispozițiuni al legii proprietarilor și din împrejurarea că orice distincțiune în această privință n'ar avea nici o rațiune, rezultă că proprietarul poate întrebuința calea sumară a acestei legi pentru realizarea tuturor drepturilor sale, fie că izvorăsc din clauze expres stipulate în contractul de închiriere, fie că rezultă din dispozițiunile generale — subînțelese în contract — ale codului civil.

Că modul de redacțiune al art. 1 din legea citată, nu stă împotriva acestei interpretări, deoarece cuvintele că proprietarul poate întrebuința procedura zisei legi „pentru plata chiriei și pentru realizarea tuturor drepturilor cari izvorăsc din contractul de închiriere” trebuiec înțelese în sensul că se referă la legătura din drept dintre proprietar și chiriaș, nu la instrumentul probator al locațiunei.

Având în vedere că locatarul răspunzând, după dispozițiunile art. 1434 c. c. de toate stricăciunile întâmplare în cursul folosinței sale la imobilul închiriat, dreptul locatorului de a fi despăgubit cu valoarea acestor stricăciuni poate fi realizat, date fiind cele arătate mai sus, după procedura legii proprietarilor, fiind un drept ce izvorăște din contractul de locațiune, în sensul stabilit.

Având în vedere că principiul care rezidă la baza acestei legi, de a pune la îndemâna proprietarilor, printr-o lege de favoare, o cale sumară de executarea chiriiașilor, evidențiază, căci contrariul n'ar avea nici o logică, că proprietarul poate utiliza procedura legii în chestiune, atât în cursul duratei locațiunei, cât și după expirarea ei.

Că prin urmare, în speță, reclamantul, care solicită a fi despăgubit de degradările aduse de pârâta imobilului închiriat, în timpul locațiunei, a fost îndreptățit și după expirarea contractului de închiriere să întrebuințeze în acțiunea de față procedura legii proprietarilor pentru realizarea acestei despăgubiri.

Că împrejurarea că zisa acțiune are de obiect numai plata despăgubirilor pentru degradațiuni nu poate avea de consecință imposibilitatea utilizării procedurii legii în chestiune, căci principiul legii îngăduie o acțiune numai cu un act de obiect, iar o dispozițiune care să o oprească nu exista în lege, art. 7 invocat de pârâta, reglementând procedura anchetei în futurum în materie de locațiune, iar nu interzicând intentarea unei acțiuni numai pentru degradațiuni.

Că prin urmare, și aceasta de a doua excepțiune de incompetență este nefundată și se respinge.

(ss) Coman Negoescu

Grefier, D. Niculescu

A apărut în Editura Curierului Judiciar, **Dreptul Vamal Sanționator**, un vol. 328 pagini, de d-l avocat I. V. Merlescu, cu o prefață de d-l Profesor Paul Negulescu. Prețul 100 lei.

TRIBUNALUL SENEI S. COMERCIALĂ

Audiența dela 15 Martie 1922

Președenția d-lui BONNIN

Créange cu Sous Comptoir des Entrepreneurs.

Societate. — Adunările generale ale acționarilor. — Puteri. — Creațiune de rezerve. — Nedistribuirea dividendelor. — Măsură de prudență. — Drepturile Adunărilor generale. — Art. 34 c. com. fr.; art. 90 c. com. rom., art. 89 c. com. italian.

Dacă adunările generale ale acționarilor n'au în principiu dreptul de a distra o parte din beneficii pentru a constitui un fond de rezervă neprevăzut prin Statute și în singurul scop de a evita distribuțiunea dividendelor, însă nu-i mai puțin adevărat că ele pot, în toată suveranitatea, și chiar în lipsă de stipulații contrarii expres specificate prin Statute, să creeze rezerve speciale destinate de a evita riscurile sau situațiunile momentane, care ar face periculoasă distribuțiunea unor beneficii dobândite.

Tribunalul,

Având în vedere că Créange cere acestui Tribunal să se declare nule hotărârile Adunării generale a Societății Sous-Comptoir des Entrepreneurs, fiind că ele au decis nedistribuirea dividendelor, fapt pentru care au violat (înfrânt) dispozițiunile statutare;

Având în vedere, că în consecință el cere ca Societatea pârâtă să fie condamnată a-i plăti suma de 2.786 fr. 25 cent., reprezentând totalul dividendelor care i-ar fi fost alocate în calitate de acționar titular a 25 de acțiuni pe anii 1914—1920, adică 111 fr. 15 centime pe acțiune și pe an;

Având în vedere că în sprijinul cererei sale, Créange susține că art. 12 din Statutele Societății Sous-Comptoir des Entrepreneurs, enunța în mod ineptiv distribuțiunea beneficiilor, că, în special, se spune, că atunci când beneficiile se vor ridica la mai mult de 50 la sută din capitalul realizat, se va exercita asupra excedentului o reținere ca să nu depășească 20 la sută din acest excedent, al cărui sumă se va atribui fondului de rezervă, iar surplusul trebuind să se repartizeze între toate acțiunile;

Având în vedere că Créange evaluează beneficiile nete ale exercitiului anului 1919—1920 la 823.206 fr. 22; că conform art. 12 din Statute, ar fi trebuind să se facă următoarea repartitiune:

50 la sută dividendele statutare ale capitalului, adică 250.000 fr.

20 la sută din excedent fondului de rezervă, adică 114.641 fr. 24 centime.

Surplusul atribuind capitalului și repartizat între acțiuni 458.564 fr. 98 cent.

Că după această repartitiție sumă de distribuit celor 50.000 de acțiuni s'ar ridica la 708.564 fr. 98 cent.

Că în disprețul dispozițiunilor categorice a acestui art. 12, adunarea generală din 20 Decembre 1920 a atribuit rezervei statutare 140.000 fr.

La cassa funcționarilor 20.000 fr.

Și a vărsat la comptul prevederilor 650.000 fr., reportând suma de 13.206 fr. 22 pe anul viitor;

Având în vedere că luând ca bază repartitițiunile făcute dela 1914, Créange stabilește prin calcule amănunțite în cererea sa introductivă de instanță dividendele care, după el, ar fi trebuit să-i fie atribuite și a căror quantum se ridică la suma reclamată de 2.786 fr. 25 cent.;

Însă considerând că dacă Adunările generale n'au în principiu dreptul de a distra o parte din beneficiile lor pentru a constitui un fond de rezervă neprevăzut de Statute și în singurul scop de a evita distribuțiunea lor, nu-i mai puțin adevărat că ele pot în suveranitatea lor și, în lipsă de stipulațiuni contrarii expres specificate prin statute, să creeze rezerve speciale destinate de a evita riscurile neprevăzute sau situațiuni de moment care ar face periculoasă distribuțiunea beneficiilor dobândite; ca Societatea Sous-Comptoir des Entrepreneurs, al cărui

caracter esențial special face din ea un stabiliment dependent de Creditul Funciar, trebuie să aducă în gestiunea sa o prudență cu atât mai mare, cu cât interesele sale sunt solidare cu acelea ale Creditului Funciar și că sunt supuse la riscuri rezultând din polițe pe termene lungi, emise asupra clientelei sale și cari constituiesc singura formă de realizare a deschiderilor sale de credit; că, în speță, dela constituirea sa Societatea a creat un fond de prevedere special, că Adunările generale succesiv, votând acest fond de rezervă s'au conformat voinței clar exprimate și mereu confirmată de acționari; că ele nu s'au depărtat totuși de statute, cari în lipsă de stipulațiuni contrarii clar enunțate, le autoriză cel puțin în mod tacit, a prevedea rezerve speciale, în scopul mai sus arătat;

Considerând că dela 1914 distribuțiunea beneficiilor astfel cum rezultă din bilanț ar fi constituit o imprudență, că aparține Adunării generale de a evita acest pericol dată fiind nesiguranta în care se găsea Societatea de a-și ține angajamentele clientelei sale;

Considerând, pe de altă parte, că Societatea pârâtă nu putea distribui dividendele fără asentimentul prealabil al Creditului Funciar, că acesta în calitate de instituție de Stat a judecat inopertună această distribuție, că Adunarea generală n'a făcut altă ceva decât să se supună voinței sale și pactului care o lega cu acest stabiliment; că rezultă din tot ceea ce precedă că Adunările cari au votat rezervele incriminate de Créange au lucrat în plenitudinea puterilor lor, în interesul acționarilor, ținând seamă de împrejurările momentului, natura angajamentelor clientelei sale și de obligațiunile Societății față de Creditul Funciar; că procedând astfel suszisele Adunări generale n'au depășit statutele; că faptul de a fi procedat posterior la o distribuție a dividendelor nu infirmă motivele precedente, ba din contra le întărește, această distribuție ne având loc decât după lichidarea compturilor litigioase și cu autorizațiunea prealabilă a Creditului Funciar. că, din această cauză și fără a mai ține în seamă slăbul interes personal pe care Créange l'a urmărit întotdeauna această, acțiune, rezultă că acesta este nefondat și deci neîntemeiat;

Pentru aceste motive, Tribunalul, declară neîntemeiată cererea lui Créange, și deci urmează a fi respinsă, iar Créange condamnat la cheltuielile legale. (La Loi Nr. 109 din 3 Iunie 1922).

(Tradusă de E. C. Decusară).

NOTA. Tribunalul Senei a rostit în speță o sentință foarte bine motivată. Interpretând statutul societății „Sous Comptoire des Entrepreneurs“, pârâtă în proces, soluția dată este în armonie cu starea doctrinei și a jurisprudenței. Motivarea sentinței se întemeiază pe următoarele constatări: În speță nu este vorba de înlăturarea beneficiilor dela împărțirea lor, pentru a se crea un fond de rezervă neprevăzut de statute, ci de constituirea unui fond special de prevedere, cerut de natura afacerilor sociale, de „Creditul Funciar“, instituție de care depinde societatea chemată în proces, de interesul acționarilor și de situația critică momentană, în care societatea se găsea, pentru a înlătura riscuri neprevăzute și împrejurări primejdioase; că adunarea generală în lipsa unei dispoziții prohibitive a statutului, în suveranitatea sa, are cădere să ia această măsură.

În adevăr, acționarii în societățile anonime n'au o răspundere personală; pentru creditul și consolidarea societății se constituie dar o garanție, preluându-se anual a douăzecea parte din beneficiul net, până se adună o sumă echivalentă — în Franța — cu a zecea parte a capitalului social, iar la noi cu a cincea parte a acestui capital. Acest fond servește a preîntâmpina nevoi grabnice și a acoperi pierderi neașteptate. Cu acest fond societatea este

garantată față de orice eventualitate și orice preluare din beneficii numai are nici o rațiune. Această garanție se numește fond de rezervă legal, sau statutar; el este obligatoriu chiar dacă statutul nu-l prevede. Este în Franța în această privință art. 36 din legea dela 24 Iulie 1867, la noi este art. 184 c. com., iar în Italia art. 182 acelaș cod. Împărțirea dividendelor în paguba fondului de rezervă face pe administratori răspunzători, de oarece dividendele în acest caz sunt fictive (1).

Expunerea de motive italiană explică astfel rațiunea fondului de rezervă: „Una din cele mai utile inovațiuni (de altfel conformă cu ceea ce se obișnuiește să se facă în societățile mai serioase și acreditate) este constituirea fondului de rezervă, obligatorie pentru toate societățile. Scopul acestei instituții este numai de prevedere: Prin acest fond se face ca în momente grele (în cari întreprinderile chiar cele mai inteligente cad), societatea să reușească și să scape de încurcături, fără mari sguduiuri și fără a recurge la expediente periculoase, sau chiar ruinătoare. A pune ca rezervă în momente bune, pentru a avea bani disponibili în timpuri rele, este exact un act de cea mai iscusită prevedere. Ajuns însă la a 20 parte din capitalul social, legea socoțește suficient apărută societatea contra celor mai grave și probabile pericole și deci pentru a nu susține societăților o prea mare parte de foloase n'o mai constrânge la nici o preluare pentru fondul de rezervă“ (2).

În evoluția unei societăți se mai creează și alte rezerve speciale, extraordinare, care nu trebuiesc confundate cu fondul de rezervă obișnuit. Rezervele speciale au de scop a compensa pierderi, datorii sau deprecieri actuale sau apropiate de prezent, pe când fondul de rezervă propriu zis reprezintă o mărire de patrimoniu prin beneficiile acumulate, pentru a preîntâmpina situațiuni critice și posibile într'un viitor mai depărtat. Această confuzie o fac în chip voit ad-torii, cari prezintă acționarilor mirajul unei mărimi de patrimoniu, care nu există (3). Sunt rezerve speciale extraordinare: Fondul de amortismente ale activului, precum imobilele, averea mobilă, micșorare ivită prin depreciere, uz și alte pricini. Intră tot în fondul de amortizare și plata acțiunilor de amortizare, făcută în cursul societății din preluările asupra beneficiilor. Constitue un fond de prevedere rezervele făcute pentru a se acoperi primele cheltuieli de instalație, plata cheltuielilor eventuale pentru noi întreprinderi, egalizarea dividendelor pentru anii răi. Aceste rezerve speciale se impun în companiile de drum de fier, în cari statul garantează un minimum de venit pentru rețelele de comunicație noui, care au multă vreme un venit nesigur. Aceste rețineri au o durată trecătoare. Sunt rezerve speciale și acelea destinate datorțiilor cu termen înscrise în bilanț, sau în vederea fluctuațiilor de valori în curs, asigurările asupra vieții pentru riscurile în curs, sau pentru riscurile produse și neplătite. Chiar fondul de rezervă, în companiile de asigurări cu primă, trebuie să fie mai mare decât în societățile anonime obiș-

nuite. Este regulamentul de administrație publică — în Franța — din 22 Ianuarie 1868 care le obligă la aceasta (4).

Cu aceste lămuriri să vedem acum ce este adunarea generală și care sunt drepturile sale? Societatea este o colectivitate formând o ființă morală. Ea are un organ, prin care își exprimă voința, care organ este adunarea generală. Voință colectivă se formează din voința fiecărui acționar, chemat anume să-și dea votul. Între această voință socială și voință individuală a acționarului este o antiteză. Voința colectivă nu este egală cu suma tuturilor acestor voințe particulare; în combinația lor se petrece o transformare, care dă naștere unui fenomen de psihologie colectivă cu totul deosebit. Antiteza nu se manifestă numai în ordinea cauzală, în formarea voinței colective, ea se manifestă și în ordinea finalității, a scopului urmărit: În hotărârea adunării generale nu este vorba de o conciliere între interesul particular și cel colectiv: în actele acestea deliberative nu se urmărește decât interesul comun, cel individual este înlăturat. De aci o deosebire fundamentală, între principiile, care guvernează materia obișnuită a contractelor și între principiile, cari se impun în actele juridice de ordin colectiv: La faceerea unui contract acordul de voință se stabilește creind sau stingând o obligație în legătură cu interesul părților contractante; pe când în adunarea generală acționarii nu contractează nimic, ei nu fac decât să discute chestiunile propuse în ordinea de zi a convocării, executând actul constitutiv și statutul societății; într'un contract părțile se obligă personal cu tot patrimoniul lor; în materie de societate anonimă, nu (5).

Voința deliberativă implică inteligență, prin urmare, adunarea generală este organul de gândire al societății. Și după cum voința deliberativă reprezintă unitatea și suveranitatea sufletului, tot așa și adunarea generală reprezintă unitatea și suveranitatea societății. Adunarea generală are drepturi suverane de putere constituantă putând să modifice statutul societății, iar în limita statutului are dreptul puterii executive, putând să facă orice act de administrație. Toate actele societății se întemeiază pe delegația puterilor adunării generale, iar propășirea societății derinde tot de autoritatea adunării generale (6). Ideia de suveranitate este exprimată astfel în raportul lui Mancini: „Adunarea generală este nu numai organul cel mai natural, dar este și singurul autorizat ca să exprime în mod direct voința acestor persoane și să exercite suprema voință colectivă“. Iar articolul 643 din codul federal elvețian spune în această privință: „Adunarea generală a acționarilor constituie puterea supremă a societății anonime“ (7).

Care este puterea adunării generale față de constituirea fondului de rezervă și a celorlalte rezerve speciale? Când statutul nu spune nimic, poate ea să-l modifice în această privință? După un sistem, care nu mai are nici o aplicațiune astăzi, adunarea generală nu putea să modifice statutul, chiar în păr-

1) Ch. Lyon Caen-L. Renault. Traité De Droit Commercial, sec. part. T. II, éd. IV nr. 898-899.

2) Ef. Antonescu. Codul comercial Annotat. Vol. III, p. 351, art. 184.

3) C. Vivante. Trattato Di Diritto Commerciale. Vol. II, sec. ed. No. 573.

4) A. Wavasseur. Traité des Sociétés civiles et commerciales 6 éd. T. I, no. 521, 537 și T. II nr. 822, 824, 902.

5) C. Vivante. Traité de Droit Commerciale T. II, nr. 493.

6) E. Thaller. Traité Élémentaire de Droit Commercial 4 éd. no. 681.

7) M. A. Dumitrescu, codul de comerț comentat. Vol. VI, p. 158 și urm. art. 156 c. com. no. 1968.

tile sale neesențiale, decât atunci când el îi dă acest drept în chip vădit. Acest sistem se întemeie pe motivul că a modifica statutul înseamnă a desface o convenție, care nu se poate face decât cu consimțământul tuturor celorlora, care au luat parte (8). Sistemul acesta a fost înlăturat prin decizia Înaltei Curți de Casație din Franța din 30 Mai 1892. Casația franceză cu acest prilej a recunoscut adunării generale dreptul de a modifica statutul când o interdicție formală în el nu este, numai să nu modifice temeiul fundamental al societății. Această decizie de principiu s'a inspirat din nevoile practice și din legislațiile străine. Dispoziții asemănătoare se găsesc în dreptul italian, german, belgian și englez. Această decizie a fost aprobată de doctrina și jurisprudența franceză. Ea este însoțită de nota lui Thaller, care formează un studiu magistral al chestiei și în care a stabilit următoarea formulă doctrinală: „Societatea formează un organism autonom, ea are în adunarea generală reprezentantul său fundamental. Acest reprezentant poate prin deliberarea colectivă să amendeze statutul, de oarece societatea nu este atinsă prin aceasta în existența sa nici convertită într'un organism deosebit. A modifica statutul nu înseamnă a distruge sau a reînoui un contract, ci a perfecționa un organism” (9).

În regulă generală s'a stabilit că punctele secundare se pot modifica cu votul majorității, iar cele esențiale cu votul anonim. Greutatea s'a ivit în aplicația jurisprudențială, de a face această deosebire. S'a recunoscut că punctele esențiale sunt acelea în legătură cu capitalul, cu durata Societății, iar punctele accesorii sunt privitoare la funcțiunea administratorilor, la numirea lor. Jurisprudența a mers mărind cadrul puterii de modificare a statutului. Mai mult, legea franceză din 16 Noembrie 1903 a adăugat la articolul 34 această dispoziție: „Orice societate pe acțiuni poate prin deliberarea adunării generale, constituită în condițiile articolului 31 din legea din 24 Iulie 1867 să creeze acțiuni de prioritate, dacă statutele nu interzic printr'o ordine directă și vădită creațiunile de acțiuni de această natură”. Din lucrările pregătitoare se înțelege că această lege n'a creiat, ci a interpretat legea anterioară într'un sens mai larg decât jurisprudența. În adevăr, acțiunile de prioritate rupând egalitatea dintre acționari creiază un drept mai mare decât mărirea capitalului, schimbarea împărțirii beneficiilor: puncte esențiale socotite în jurisprudența anterioară. În urma acestei legi doctrina a fixat o formulă nouă: „Adunarea generală extraordinară poate face modificări statutului, fie privitoare la acele văzute de legea din 1903, fie de o gravitate mai mică” (10). Mișcarea legislativă franceză nu s'a oprit aci: Prin art. 1, par. I din legea din 22 Noembrie 1913, pus pe lângă art. 31 din legea din 1867 s'a adăugat: „Afară de dispoziția contrară a statutelelor adunarea generală deliberând poate modifica statutele în toate dispozițiile lor, ea nu poate cu toate acestea să schimbe naționalitatea societății, nici să mărească angajamentele societății”. Punând aceste 3 condițiuni această din urmă lege a conferit adunării generale o putere suverană: Ea poate modifica repartiziile beneficiilor, poate crea acțiuni privilegiate, poate să atribue acțiunilor un interes fix,

poate face creațiuni de rezerve extraordinare, părți de fondator. Nu poate adunarea generală să mărească valoarea acțiunilor, să scurteze termenele vărsămintelor, să mărească procentele la sumele de plată în întârziere, de oarece toate aceste modificări ar constitui o mărire a angajamentelor sociale. Schimbarea naționalității și mărirea angajamentelor nu sunt valabile decât prin votul unanim, sau printr'o adeziune individuală a tuturor acționarilor. Sunt unele opinii, cari admit chiar aceste schimbări, când ele sunt prevăzute în statute cu majoritate specială de vot (11).

Doctrina italiană mai stabilește că puterea suverană a adunării generale încetează, când se satornicește o inegalitate între acționari. Altfel s'ar învuița tirania majorității (12). Nu este, prin urmare, valabilă deliberarea, care modifică statutele, atribuind un dividend mai mare membrilor fondatori, sau care suprimă sau modifică garanția acțiunilor privilegiate. Este, de asemenea, nelegal votul adunării generale, care ar nesocoti drepturile esențiale inerente contractului de societate, precum suprimarea dreptului de dividend, sau destinarea întregului patrimoniu social pentru opere de bimefacere, sau ca o parte a profitului anual, după constituirea fondului de rezervă, în caz de desfacere a societății, să fie întrebuințat pentru lucrări de interes public (13). Din contra, este valabilă deliberarea adunării generale, care supune la aceleași măsuri luate pe toți acționarii și de cari toți se pot folosi, cum de pildă emitere acțiunilor privilegiate pentru a amortiza prin tragere la sorți un număr de acțiuni. Când se prevede că nu se pot aduce modificări esențiale statutelelor decât cu consimțământul unanim al asociaților, în caz de modificare, asociatul are drept să se retragă din societate (14).

Toate chestiunile de mai sus s'au pus în discuție în legătură cu modificarea statutelelor. Ce se întâmplă însă când adunarea generală votează rezerve speciale fără această modificare? Doctrina franceză înclină a stabili că această chestie este o împrejurare de fapt, în cari judecătorii sunt suverani în apreciere. Adunarea generală este în drept a lua toate măsurile folositoare, fie pentru a înlătura primejdia, care amenință societatea, fie pentru a menține propășirea societății (15).

P. VASILESCU

JUDECATORIA OCOLULUI TARGOVIȘTE

Audiența dela 17 Decembrie 1924

Președinția d-lui GR. F. DI MITRESCU, Judecător
Carte de judecată civilă

Existența acțiunii „Damni Infectii” în dreptul român actual. Neexistența unui text de lege în Codul Civil român, care să admită dărmarea edificiului vecinului său. Dreptul instanțelor

11) Paul Pic. Droit commercial des Sociétés commerciales. T. III, no. 1343-1361.

12) C. Vivante. Trattato Di Diritto Commerciale Vol. II, Sec. ed. no. 484.

13) Cas. Parma 13 Jun. 1903; Trib. Parma 7 Aprilie 1903, Ammario XVII, 267; C. A. Parma 25 Iulie 1903, Rivista 1903, 249; C. A. Bologna 11 Iunie 1901, Ammario XII, 276. Citate în Eftimie Antonescu Cod. Comercial Adnotat Juris. 2 de sub art. 156, p. 293.

14) C. Visante, op. citat, no. 484.

15) Wavasseur, op. cit. Vol. II no. 822.

8) Dalloz Suppl. Répert vo. Société no. 1693.

9) D. 93. I. 105; E. Thaller, op. cit., 5 ed., no. 689.

10) Percerou, Journales de Sociétés, 1907, p. 49.

judecătorești de a admite asemenea acțiuni. Art. 998, 1002, 610, 615 și 480 c. civ.

1) Deși art. 1002 c. civ., este relativ la responsabilitatea proprietarului unui edificiu de daunele cauzate cuiva prin ruina edificiului său, cu condiție că dauna produsă să fie consecința unei lipse de întreținere sau a unui viciu de construcție, totuși, de aci nu rezultă că vecinul interesat nu are dreptul, ca prin o acțiune directă și personală să ceară instanțelor judecătorești dărâmarea imobilului proprietarului vecin, din cauza pericolului actual și viitor, făcând să înceteze cu un moment mai de vreme, acest pericol iminent și care îi aduce o turburare în folosința sa și o stânjenire în dreptul de proprietate.

2) Acest drept la acțiune îl are pe baza principiilor generale, cari cărmuesc materia acțiunilor, deși, atât codul civil român, cât și cel francez, pe care legiuitorul român l'a imitat, tac în această privință. Știut fiind, că judecătorul în toate pricinile ce i se prezintă, nu are dreptul să respingă o acțiune pe motiv că nu are text precis de lege, ci în asemenea cazuri, trebuie să recurgă la principiile generale de drept și să dea soluția conform acestor principii.

Judecata,

Având în vedere, că acțiunea intentată, discuțiunile părților în instanță și actele aflate la dosarul cauzei;

Având în vedere, că lucrurile stau astfel, în fapt:

În orașul Târgoviște, str. Dr. Marinovici No. 28, reclamantul I. Neacșu, are un imobil clădit la stradă. În aceeași linie cu strada și la o distanță de 2 m. de zidul casei reclamantului se află imobilul părâtei, Elena Uță zisă Ionescu. Între aceste două imobile pe distanța de 2 m. de teren care este proprietatea părâtei și la spatele casei ei, se află o magazie de blane veche și ruinată complet, al cărui acoperiș este prelungirea acoperișului casei părâtei, așa că ajunge cu strășina ei la o depărtare de 0, m. 10 c. m. de zidul casei reclamantului iar jos la temelie la o depărtare de 0, m. 40 c. m. Din cauza scurgerii apei de ploaie și a topirii zăpezii, toată această apă se scurge la temelia casei reclamantului, pătrunzând în pivnița casei, din care cauză zidăria fundației casei s'a dezagregat deasemenea și zidăria pivnei, tinzând a dărâma casa reclamantului.

Reclamantul s'a adresat cu plângere către Primăria Târgoviște spre a lua măsurile dictate de regulamentul salubrității comunale. Se întrunește Consiliu de Higienă compus din medicul comunei, ing. comunei și polițaiul orașului, — care opinează cu toții la 23 Sept. 924, pentru dărâmarea nu numai a magaziei, ci și a casei părâtei, conf. art. 7 din l. sanitară — și a art. 44, 83 și urm. din reg. Urbei Tg-viște.

Primăria nu mai dă curs acestor acte și prin mijloace ușor de înțeles, în baza unei autorizații cu data de 24 Octombrie 924, Nr. 632, semnată de același ing. al comunei, Sachelariu, care la 23 Septembrie opinase pentru dărâmarea imobilului, ne-mai putându-se face nici o reparație, totul fiind ruinat, autorizație, care aprobă facerea de reparații radicale, constând din refacerea zidurilor, ridicarea tavanelor, refacerea învelitoarei, tencuirea și toate celelalte lucrări, nevorbind nimic de magazie. Ușurință în expertize care s'a mai observat și în alte dosare că de pildă dos. 2103-924. Reclamantul văzând că Primăria nu i-a nici un demers și văzându-și amenințat imobilul său și sănătatea membrilor familiei, face mai întâi o anchetă în futurum cu un expert inginer și din care expertiză făcută precum și din Procesul scris, dresat de judecătorul care a luat parte la constatarea „de visti“ la fața locului se constată completă ruina și putrezire a magaziei al cărui acoperiș a căzut din cauza zăpezii, precum și ruina casei, care nu era locuită de nimeni și din cauza învelișului, lipsă pe alocuirea și putred peste tot, ploaea cădea în camere. Expertul opină a se ridica imediat magazia, căci reparație nu i se mai poate face și aceasta pentru aerisirea și uscarea părții din imobilul reclamantului expusă dărâmării. La casa reclamantului s'a constatat pere-

tele umede, iar la temelie expertul spune: „Din cauza scurgerii apei pe zidul reclamantului, toată această apă se scurge la temelie casei pătrunzând în pivniță, din care cauză s'a dezagregat zidăria fundației și a pivniței tinzând la dărâmarea casei“.

La 12 Decembrie 924, intentează acțiunea de față cerând prin ea ca părâta să-și ridice magazia ruinată, iar în cazul contrariu să facă el aceste lucrări pe cheltuielile părâtei. Își rezervă acțiune pe cale principală pentru daunele suferite, cere și executia provizorie cu cheltuieli de judecată.

În drept

Având în vedere, că reclamantul, cere admiterea acțiunii pe baza art. 998 și 1002 c. civ.

Având în vedere, că părâta susține că recunoaște veracitatea faptelor și a actelor din dosar, dar cere să i se respingă acțiunea reclamantului pe motivul, că în codul civil nu există nici un text de lege, care să dea drept reclamantului să ceară dărâmarea imobilului;

Că numai administrația are dreptul, în interesul salubrității publice, să ceară dărâmarea. Că, prin acțiunea de față reclamantul îi violează dreptul de proprietate, care e consfințit de art. 480 c. civ., proprietarul având dreptul de a face orice pe terenul său. Articolele invocate de reclamant sunt relative la daunele cauzate, iar nu la dărâmare;

Considerând, că părâta nu contestă veracitatea celor constatate prin actele dela dosar, ci contestă numai dreptul la acțiune a reclamantului, nefiind bazat pe nici un text de lege din codul civil.

Că deci, judecata urmează a vedea dacă vecinul unui imobil poate să se adreseze justiției și să ceară autorizarea dărâmării unui imobil al altuia, care prin felul construcției și stăreii în care se găsește îi aduce ruina imobilului său, periclitându-i sănătatea și viața lui și a familiei sale;

Considerând, că art. 1002 c. civ. este relativ la responsabilitatea proprietarului unui edificiu de daunele cauzate cuiva prin ruina edificiului său, cu condiție că dauna produsă să fie consecința unei lipse de întreținere sau a unui viciu de construcție.

Că, de aci rezultă, că astăzi vecinul unui imobil nu ar putea cere dela proprietarul unui edificiu o despăgubire viitoare ce le-ar putea pricinui ruina edificiului său, textul art. 1002 c. civ. fiind categoric;

Considerând, că în dreptul nostru anterior și azi în codul italian, există asemenea drept eventual de a cere daune și pentru care Romani aveau „Actio damni infecti“ adică, dreptul vecinului amenințat de un zid, căzut în ruină de a cere proprietarului prin „Cautio damni infecti“ repararea prejudiciului eventual. Dacă proprietarul refuza „Cautio, Pretorul, îl trimitea pe acela care a făcut plângerea în posesia imobilului. (Vezi „De Damno Infecto, D. 39);

Că, față de art. 1002 c. civ. rom., cât și față de art. 1386 c. civ. în acțiunea „damni infecti“ nu mai există azi în sensul dreptului roman însă, de aci nu urmează că, dacă nu avem un text precis în codul civil, reclamantul nu poate cere instanțelor judecătorești dărâmarea imobilului prin o acțiune directă și personală, — la mijloc fiind vorba de un interes născut și actual, după cum foarte bine zice d-l profesor D. Alexandresco, în tom. V pag. 582: „Vecinul amenințat de ruina unui imobil străp. are un interes născut și actual; căci, în fiecare moment, pericolul este iminent, și acest pericol constituie o turburare actuală în posesia sa, turburare care este în drept de a o face să înceteze“.

Or, în speța noastră, reclamantul nu urmărește altceva decât ridicarea unei magazii ruinată, de lângă zidul casei lui, care din cauza grămădirii zăpezii și a ploilor ține terenul umed și cauzează daune și pericol imobilului său, care dacă n'ar lua măsuri s'ar prăbuși și egrașia cauzată periclitând sănătatea celor ce o locuiesc. Deci, este vorba de un interes născut și actual și o turburare în folosința imobilului său,

Așa dar, dreptul la acțiune al reclamantului rezultă din principiile generale care cărmuesc materia acțiunilor, nefiind permis judecătorului să respingă o acțiune pe bază că n'are text de lege, el fiind obligat în lipsa unui text expres să o rezolve pe baza principiilor generale de drept.

Vezi: Colin et Capitant Tom. II ed. III pag. 399; Laurent vol. XX p. 697-698; M. Larombière vol. VII art. 1386 c. civ. fr. (1102 c. civ. rom.) p. 663; D. Alexandresco, vol. V. p. 581, etc.

Ca un ultim argument reproduc un fragment din vol. VII al lui M. Larombière, pag. 663 și pe care F. Laurent, în vol. XX pag. 698 ni-l indică: „Quant au caractère éventuel du préjudice, il est bien vrai que la seule appréhension du mal est par elle même insuffisante pour donner ouverture à aucune action si elle ne s'appuie sur aucun intérêt actuel juridiquement appréciable. Aussi les tribunaux devront-ils, quant à l'appréciation de cet intérêt, se préoccuper de l'imminence et de la gravité du péril, des atteintes portées à la sécurité du voisin, des dispositions que le propriétaire du bâtiment a déjà prises ou est prêt à prendre pour faire cesser le danger, de tous les circonstances, enfin qui sont de nature à justifier l'intérêt et le fondement de l'action; et si elle ne se base que sur une crainte non sérieuse d'un mal hypothétique et éventuel, ils n'ont qu'à le rejeter comme mal fondée....

Le jugement portant condamnation à réparer ou à démolir pourra même, suivant la gravité des circonstances, prononcer en outre des dommages-intérêts pour le préjudice déjà causé“.

Considerând că, pe lângă cele spuse mai sus, speța noastră se poate rezolva și pe baza art. 610 c. civ. (647 c. c. fr.), care este un text enunciativ iar nu limitativ, așa că judecătorii pot întinde dispozițiile lui la toate lucrările care ar jigni proprietatea vecinilor pe motivul, că la construirea magaziei n'a lăsat distanța legală și nu a făcut lucrările necesare, pentru ca picăturile de ploaie, ce se preling pe acoperiș, să nu se scurgă în temelja casei reclamantului, care e la 0 m. 10 cm. departe de temelie, putând cere dărâmarea acestor lucrări, deosebit de danne interese conf. art. 1002 c. civ. (Vezi D. Alexandresco, vol. III, partea I, pag. 753 și Baudry-Lacantinerie „Des Biens“ p. 726).

De asemenea, art. 615 c. civ., relativ la picătura strășinei prevede că apa ce se scurge la strășina unei case, nu trebuie să pice pe zidul vecinului, care e obligat a lăsa o distanță oarecare, a face un pavagiu sau burlane la strășină, ca să colecteze toate picăturile de apă, astfel ca să nu aducă umiditate zidului vecinului său. (Vezi D. Alexandresco, III, partea I, pag. 772; Laurent, vol. VIII, pag. 95).

În ce privește invocarea art. 480 c. civ., că proprietarul unui teren poate face pe proprietatea sa ce voeste, este prea adevărat, însă cu o condiție și anume: în limitele legii, nelezând pe vecinul său prin exercițiul dreptului său, ceea ce în speța noastră s'a dovedit contrariu.

Pentru toate aceste motive, judecata, hotărăște. Admite acțiunea, etc.

Judecător, Gr. F. Dumitrescu.

NOTA. Cartea de judecată a judecătoriei ocol. Târgoviștea, ce publicăm astăzi, este relativă la ceea ce, în drept, se numește acțiunea *damni infecti*, pe care unele legiuri străine o prevăd anume, precum, de exemplu: Art. 59 (68 vechiu) din codul elvețian al obligațiilor dela 1881, revizuit la 1911; art. 699 cod. italian; art. 908 cod. german, etc. Această fiind prima hotărâre românească care rezolvă acest delicat punct, căci alta nu cunoaștem, vom spune, deci câteva cuvinte asupra cărței de judecată dela Târgoviștea, vorbind mai întâi despre acțiunea *damni infecti* și apoi despre acțiunea *damni infecti*.

Prim *damnum infectum* se înțelege dauna eventuală, adică: nerealizată încă: „*Damnum infectum est damnum nondum factum, quod futurum veremur*“ (L. 2, Dig., De damno infecto, 39, 2). Cpr. Gaius, Instit, 4, 31.

În dreptul actual, proprietarul este responsabil de prejudiciul cauzat prin ruina edificiului său, de câte ori se dovedește că această ruină este urmarea lipsei de întreținere, sau unui viciu de construcție, adică: a unei culpe a sale (art. 1002 c. civil). Vecinii nu mai au însă astăzi dreptul de a cere cautiunea *damni infecti*, spre a fi garantați de o daună eventuală, ce le-ar putea pricinui ruina imobilului, cautiune care eră admisă atât la Romani (vezi Dernburg, *System des roemischen Rechts*, I, § 193, ed. Sokolowski), cât și în dreptul nostru anterior (art. 447 Codul Calimach, 343 cod. austriac), și care este și astăzi admisă în codul italian (art. 699) și în alte legiuri străine. Vezi în cât privește codul italian, Trib. Brescia, *Pand. române*, anul 1923, III, p. 72, precum și Giorgio Giorgi, *Teoria delle obbligazioni nel diritto moderno italiano*, V, 416, pag. 564, ed. a 3-a; iar în privința codului austriac. vezi Stubenrauch, *Commentar zum oesterreichischen allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuch*, I, pag. 416 urm., ed. a 8-a, etc.

Această cautiune nu mai este astăzi admisă în dreptul nostru actual, după părerea unanimă a autorilor. „*Die cautio damni infecti ist dem franzoesischen Rechte unbekannt*“, zice Zachariae, *Handbuch des franzoesischen Civilrechts*, II, § 418, p. 774, nota 9, ed. Crome. Vezi în acelaș sens, Baudry et Barde, *Oblig.*, IV, 2964, p. 682, ed. a 3-a; Beudant, *Contrats et obligations*, 1226, pag. 810. T. Hue, VIII, 456, pag. 608; Aubry et Rau, VI, § 448, pag. 437, nota 17, ed. a 5-a, etc. Acești din urmă autori nu admit nici acțiunea *damni infecti* (*loco supra cit.*, p. 437, text și nota 18).

Dar dacă cautiunea *damni infecti* nu mai este admisibilă astăzi în dreptul nostru actual, chestiunea este de a se ști dacă vecinul unui proprietar al cărui imobil amenință ruină, are sau nu, o acțiune în contra acestui proprietar, spre a-l obliga la repararea sau dărâmarea imobilului deteriorat? Deși această chestiune este controversată (vezi Baudry et Barde, *Oblig.*, IV, 2965 și autorii citați în acest din urmă tratat, pag. 683, nota 5, ed. a 3-a), totuși am susținut afirmativa încă acum 42 de ani (vezi *Dreptul* din 1882, Nr. 55, pag. 441 urm.), și acum vedem, cu plăcere, că această soluție este admisă prin cartea de judecată ce adnotăm.

Mai întâi de toate este necontestat că, față cu termenii art. 1002 din codul civil, acțiunea *damni infecti* nu mai există astăzi în sensul dreptului roman; așa că vecinul nu mai poate cere trimiterea sa în posesiunea imobilului deteriorat, nici cautiunea *damni infecti*.

Nu vedem însă pentru ce acest vecin, amenințat și tulburat în posesiunea sa, n'ar avea dreptul de a soma pe proprietarul neglijent să repare sau să dărâme imobilul în chestiune și, în caz de nesupunere din parte-i, să facă el însuși reparațiile necesare în socoteala proprietarului, sau să facă ca acest imobil să fie dărâmat cu autorizarea justiției. O asemenea acțiune să fie ea oare în contra spiritului legiuitorului modern? Nu este probabil; căci, deși textul legii n'o prevede anume, totuși ea rezultă din principiile generale, după cum, de altfel, foarte bine o spune și cartea de judecată a judecătorei ocol. Târgoviște. Este, în adevăr, știut că judecătorii nu pot să refuze de a judeca cazul concret asupra căruia ei sunt chemați a se pronunța, sub cuvânt că legea este mută, ei trebuie să se pronunțe, referindu-se la principiile generale ale dreptului, la doctrină și jurisprudență și, la nevoie, chiar la echitate, care este complementul firesc al dreptului. (Cpr. Trib. Mehedinți, *Dreptul* din 1920, Nr. 39, p. 466), etc. Acest principiu este înscris în art. 7 din codul austriac. Cpr. art. 9, 10, 13 Codul Calimach, art. 1 codul civil elvețian dela 1907, etc. Vezi *Manualul nostru de drept civil*, comparat cu dreptul austriac, maghiar, rusesc, etc., Nr. 39, *Curierul Judiciar* din 1924, Nr. 41, pag. 641, 642, etc.

Este adevărat că un interes pur eventual n'ar putea da loc la o acțiune și că eu n'aș putea, de exemplu, face un proces unei persoane care, de ocamdată n'ar pretinde nici un drept dela mine, spre a face ca, nici pe viitor, acea persoană să mai poată cere ceva dela mine, pentru că o asemenea acțiune ar fi fără interes; însă, în ipoteza noastră, lucrurile sunt cu totul altfel. Vecinul amenințat de ruina unui imobil străin, are, în adevăr, un interes născut și actual; căci pericolul este iminent în fiecare moment, și acest pericol constituie o tulburare actuală a posesiunii sale, tulburare pe care el este în drept a o face să înceteze. Nu este deci vorba, în speță, de un interes viitor, ci de interesul actual de a înlătura un prejudiciu viitor și eventual; căci ruina fiind iminentă, poate să se întâmple în fiecare moment. Iată deci un caz în care prejudiciul eventual poate servi de bază unei acțiuni în daune.

Cum am putea, în adevăr, admite ca, pe fiecare moment al fiecărei zile, vecinul să vadă că pericolul devine din ce în ce mai iminent și, cu toate acestea, să nu poată face nimic spre a-l împiedica, pentru a-și conserva proprietatea sau posesiunea sa? Vecinul va trebui, în teoria contrară, să aștepte ca dauna să devie efectivă, spre a putea reclama, adică: să aștepte ca ruina completă a imobilului să aducă poate insolvabilitatea proprietarului acestui imobil!

Nu ne vine a crede una ca aceasta. Dacă soluția dreptului roman era, în adevăr, prea puțin echitabilă, fiindcă proprietarul imobilului dărăpănat în-

ceta de a mai fi proprietarul lui prin părăsirea aceluia imobil (abandon noxal), apoi, soluția ce se susține astăzi de unii ar lăsa și mai mult de dorit; pe când soluția admisă prin cartea de judecată a judecătorei ocolului Târgoviște împacă interesul tuturor, adică: atât acelu al vecinului, cât și acelu al însuș proprietarului. Iată pentru ce aprobăm în totul suszisa carte de judecată, care, de altfel, este foarte bine motivată, ea referindu-se la doctrina cea mai recentă. Prin urmare, ea face, după părerea noastră, o bună aplicare a principiilor de drept. În acest sens se pronunță majoritatea doctrinei și a jurisprudenței. Vezi Larombière, *Oblig.*, VII, art. 1386, Nr. 8, pag. 661 urm.; Sourdat, *Tr. général de la responsabilité civile*, II, 1454 urm., p. 706 urm., ed a 5-a; Muteau, *De la responsabilité civile*, p. 115 urm.; Beudant, *Contrats et obligations*, 1226, in fine, pag. 810; Massé-Vergé, IV, § 629, pag. 27, nota 8; Zachariae, *Handbuch des franzoesischen Civilrechts*, II, § 418, pag. 774, nota 9, ed. Crome; C. Rennes și Douai, Sirey, 44, 2, 204; D. P. 57, 2, 71, etc. Vezi asupra acestei controversă, Dalloz, *Nouveau Code civil annoté*, III, art. 1386, Nr. 94 urm., etc.

Iași.

D. ALEXANDRESCO

O Statue în București și un Bust la Iași lui Dimitrie Alexandresco

Comitetul de Direcțiune al Soc. An. CURIERUL JUDICIAR, în unire cu Comitetul de redacțiune al revistelor „Curierul Judiciar” și „Jurisprudența Generală” în dorința de a immortaliza pe acela care a fost: patriotul luminat, profesorul și juristul savant, muncitorul neobosit, Comentatorul Codului civil, adnotatorul hotărârilor judecătorești, părintele literaturii juridice române, creatorul gustului scrișului și al cititului acestei literaturi, propune a se constitui un mare Comitet, care să lanseze liste de subscripții pentru adunarea unui fond, care să permită a se ridica o statue pe Piața Palatului de Justiție din București și un bust în sala Universității din Iași aceluia care a întrupat aceste mari calități, lui

DIMITRIE ALEXANDRESCO

Facem un călduros apel tututor foștilor săi colegi, prieteni și elevi, pentru a ne da concursul lor în acest scop.

Facem de asemenea un călduros apel PRESEI și în special Presei juridice, pentru a ne secunda la această inițiativă, rugând-o a reproduce acest apel.

Adesiunile se primesc la „Curierul Judiciar”, București, str. Artei 5.

„Curierul Judiciar” și „Jurisprudența Generală” se înscriu cu suma de 5000 lei.

„CURIERUL JUDICIAR”

Rugăm pe onor. noștri colaboratori și cititori — avocați și magistrați — să binevoiască a continua cu trimiterea regulat, săptămânal, a hotărârilor ce interesează a fi publicate ca spețe fie în *Curierul Judiciar* în extenso, fie în *Jurisprudența Generală* în rezumat așa după cum le publicăm.